

KUULOLIITON JULKAISU 1 • 2016

kuuloviesti

REPORTTERI:
MARI RANTASILA

MINDFULNESS:
AISTIT AVOINNA
TÄSSÄ HETKESSÄ

TEKSTITYS-
PALVELUIHIN
VAIKUTTAMINEN
VAATII
PITKÄJÄNTEISYYTTÄ

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus

KUULOVIEСТИ 1 • 2016

20

MIKKO HARMA

22

24

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Lyhyesti
- 5 Puheenjohtajan palsta
- 7 Tuulahduksia Euroopasta
- 8 Liittovaltuusto päätti vuoden 2016 toiminnasta
- 10 Terveysteksti
- 12 Kaijan elämää maataloilla
- 14 Midas avaa isännälleen uusia maailmoja
- 16 Koira kaverina kampaamossakin
- 18 Reportteri: Joel Hallikainen
- 20 Teknoviesti
- 26 Kentältä
- 30 Kuntoutuskurssit
- 34 Kirjat: Maailma eläinten kokemana
- 35 Runoja
- 38 Ristikko
- 39 Ledaren

SEURAAVAN
LEHDEN TEEMANA
ON
VIERAASSA MAASSA
AINEISTON TULEE OLLA
TOIMITUKSESSA
VIIMEISTÄÄN
21.3.2016

Kuuloliitto ry:n julkaisu
80. vuosikerta, 6 kertaa
vuodessa.

Kuuloliitto ry
Ilkantie 4, 00400 Helsinki
Puh. (09) 5803 830
kuuloviesti@kuuloliitto.fi

Vastaava päätoimittaja
Pekka Lapinleimu
p. 040 8232 471

Päätoimittaja
Juha Hietala
p. 050 569 7978

Toimitus
Erkki Ahonen, p. 040 5608 322
Ulkoasu: Mira Tuovinen

Toimitusneuvosto
Merja Mäkinen pj.
Erja Linkki
Leena Olsbo-Rusanen

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**

Puh. (09) 5803 324 tai
(09) 5803330 tai
www.kuuloliitto.fi
Tilaushinta 35 € vsk muille kuin jäse-
nille, kappalehinta 6 €

Ilmoitusmyynti
Tuplas Oy, p. 0400 955 295
Ilmoitusaineistot:
info@tuplas.fi

 Kuuloliitto ry

www.kuuloliitto.fi
www.kuulosuoja.fi
www.kuulokynnys.fi
www.moottorikorvat.net

ISSN-L 0023-5741
ISSN 0023-5741 (painettu)
ISSN 2242-6752 (verkkolehti)

Painopaikka:
Joutsen Median Painotalo, Oulu

”Huonokuuloisen henkilön tarpeiden huomioimatta jättäminen voi johtaa yhdenvertaisuuslain rikkomiseen.”

Vuosi yhdenvertaisuuslakia

Olin ollut vuoden verran Kuulonhuolto-liitossa töissä, kun silloinen viestintä-päällikkö pyysi minua kirjoittamaan pääkirjoituksen yhdenvertaisuudesta. Tovi sitten nykyinen viestintäpäällikkömme pyysi minulta pääkirjoitusta ja jälleen yhdenvertaisuudesta. Tällä kertaa kuitenkin niin, ettei vuoden rajapyykkinä ja näkökulmana tietenkään enää toiminut työsuhteeni kesto, vaan aika, jonka uusi yhdenvertaisuuslaki on ehtinyt olla voimassa.

Lakiuudistuksen myötä yhdenvertaisuuslain ministeriöllinen omistajuus vaihtui sisäministeriöltä oikeusministeriölle. Oikeusministeriö ehti julkaisemaan joulukuussa, juuri ennen yhdenvertaisuuslain yksivuotissynttäreitä, esitteensä uudistuneesta yhdenvertaisuuslaista. Esite ja oikeusministeriön ylläpitämät Internetsivut ”yhdenvertaisuus.fi” ovat tutustumisen arvoisia. Ministeriön sivujen mukaan: ”Yhdenvertaisuus.fi -sivusto on tarkoitettu tieto- ja materiaalipankiksi yhdenvertaisuudesta ja syrjimättömyydestä kiinnostuneille henkilöille ja organisaatioille.” Sivuilta löytyy tietoa myös siitä, mitä kannattaa tehdä, jos epäilee kohdanneensa syrjintää.

Yhdenvertaisuuslaista ei saatu rakennettua aivan niin hienoa kokonaisuutta kuin olisin suonut ja mitä vielä odotin vuoden 2009 pääkirjoitusta kirjoittaessani, esimerkiksi lakiin kirjoitettu syrjinnän määritelmä kaikkine poikkeuksineen on melko vaikeaselkoinen, mutta uudessa laissa on kuitenkin paljon hyvää. Tästä nostan esille yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston perustamisen. Olin ilahtunut kuunnellessani yhdenvertaisuusvaltuutettu Kirsi Pimiää Vammaisfoorumin vaikuttajaverkoston järjestämässä kokouksessa viime joulukuussa. Saamamme vahva viesti oli, että yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto haluaa olla ja lain mukaan onkin niin sanottu matalan kynnyksen oikeussuojapaikka, johon on helppo ottaa yhteyttä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu kannusti yhteydenottoihin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antaa neuvontaa, ohjeita ja auttaa syrjintäepäilyn selvittämisessä. Joulukuisessa kokouksessa yhdenvertaisuusvaltuutettu korosti sovinnon aikaansaamisen merkitystä. Jos epäilee joutuneensa syrjinnän tai muutoin epäasiallisen

kohtelun kohteeksi, on sovintoon pyrkiminen myös minun neuvoni kysyttäessä. Aluksi olisi suotavaa ylipäättään selvittää, mistä syystä toimittiin niin kuin toimittiin. Syrjinnässä ei suinkaan aina ole kysymys ennakkoluuloista tai asenteista, vaan myös tietämättömyydestä ja ajattelemattomuudesta, kuten taisin mainita edellisessäkin pääkirjoituksessa. Joskus helpoin ratkaisu löytyy jo siten, että uskaltaa ottaa tapahtuman esille asiallisella tavalla toisen osapuolen kanssa. Oikeussalilla uhkaaminen ensi vaiheessa on harvoin hedelmällinen ratkaisu. Jos asia ei selviä tai ei itse halua sitä ryhtyä selvittämään, voi Kuuloliittoon tai minuun aina ottaa yhteyttä neuvonnan saamiseksi, mikäli syrjintäperusteena epäilee kuulovammaisuutta tai huonokuuloisuutta. Yhteisen pureksinnan jälkeen voi seuraavana askeleena olla hyvinkin yhteydenotto yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon joko lisäneuvonnan saamiseksi tai kantelun jättämiseksi.

Oikeusministeriön uunituore syrjintäesite on ladattavissa yhdenvertaisuus.fi -sivustolta ja sen painoversion voi tilata maksutta osoitteesta: yhdenvertaisuus.om@om.fi. Esitteen on kerätty muun muassa esimerkkejä syrjinnänkokeuksista eri väestöryhmien osalta. Erään esimerkin mukaan: ”Huonokuuloisen henkilö ei kuule keskustelua meluisassa kokoussympäristössä ja häneltä evätään induktiosilmukan käyttö.” On hyvä huomata, että on monia tilanteita, joissa huonokuuloisen henkilön tarpeiden huomioimatta jättäminen voi johtaa yhdenvertaisuuslain rikkomiseen.

PAMELA SARASMO
LAKIMIES

Hallituksen päätöksiä

Vuoden 2015 viimeisessä kokouksessa hallitus vahvisti puheenjohtaja Eija Isakssonin nimeämisen varajäsenehdokkaaksi valtakunnalliseen vammaisneuvostoon toimikaudelle 1.1.2016 - 31.12.2018. Kuuloliiton edustajaksi Kuuroutuneiden pohjoismaiseen neuvostoon (VDNR) vuosiksi 2016–2017 valittiin CI-toimikunnasta **Sari Hirvonen-Skarbö** ja hänen varaedustajakseen **Maria Smeds**.

Hallitus päätti esittää liittovaltuustolle, että liiton johtosääntöä muutetaan neuvottelukunnan jäsenten ja varajäsenten määrityksen osalta.

Lisäksi hallitus käsitteli kokouksessa ansiomerkkihakemukset, päätti luottamusjohdon kokousten ajankohdat vuodelle 2016 ja hyväksyi Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmän säännöt.

Muutoksia Kelan etuuksiin vuonna 2016

Kansaneläkeindeksiin sidotut etuudet pienenevät 0,4 %. Myös sairaanhoidon Kela-korvaukset pienenevät, ja lääkekorvauksissa otetaan käyttöön uusi alkuomavastuu. Korotuksia on luvassa takuueläkkeisiin ja kuntoutuspsykoterapian korvauksiin.

Kelan maksamiin etuuksiin ei tehdä indeksikorotusta vuoden 2016 alussa. Sen sijaan monien etuuksien määrät pienenevät 0,4 %, sillä negatiivinen inflaatio painoi kansaneläkeindeksin miinukselle. Opintoraha ja lapsilisät irrotetaan kansaneläkeindeksistä, joten niiden määrät pysyvät ennallaan.

2016 voimaan tulevat muutokset koskevat suurta osaa Suomessa asuvista. Esimerkiksi lääkekorvauksia sai viime vuonna 3,8 miljoonaa henkilöä.

Lisätietoja
www.kela.fi

Ylen selkokielliset uutiset

Yle TV1 lähettää uutisia selkosuomeksi arkisin klo 15.10. Uutiset tekstitetään suomeksi poikkeuksellisesti siten, että tekstitykset näkyvät ilman erillistä hollannin kielen valintaa.

Yle on alkanut lähettää selkokiellisiä uutisia televisiossa 7.12. Suomessa on arviolta noin 500 000 ihmistä, jotka tarvitsevat selkokiellisiä uutisia. Ryhmään lasketaan kuuluviksi esimerkiksi suomen kielen opiskelijat, koululaiset ja maahanmuuttajat.

Työterveyslaitokselta malliratkaisuja kuulosuojainten käyttöön

Päivittäinen altistuminen esimerkiksi käsityökalujen melulle voi johtaa kuulon heikkenemiseen.

Kuulonsuojainten valinnassa on huomioitava esimerkiksi vaimennusteho ja käyttömukavuus. Suojaimia ei pitäisi joutua ottamaan pois esimerkiksi keskusteltaessa, mutta niiden on kuitenkin vaimennettava riittävästi. Työpaikalla tulee olla tieto melutasosta ja siitä, mitkä suojaimet sopivat kuhunkin tehtävään.

Työterveyslaitoksen työtehtäväkohteiset ohjeet auttavat työpaikkojen riskienhallinnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Riskienhallinnan malliratkaisuihin on ohjeita henkilösuojainten käyttöön ja kemikaaliturvallisuuteen työpaikoilla. Malliratkaisuihin kuvataan työtehtävän vaaratekijöitä ja terveysriskien pienentämisen keinoja. Ratkaisut ovat teknisiä tai ergonomisia tai liittyvät työ- ja tilajärjestelyihin. Malliratkaisuja tuotetaan lisää pitkin kevättä.

 Kuuloliitto ry

PERÄSIMESSÄ

Tarttuessani puheenjohtajana Kuuloliiton peräsimeen vuosi sitten olin rehellisesti sanottuna hieman hämmentynyt. Tie ehdokkuuteen kulki hieman yllättäviä reittejä. Mietintäaika suuren haasteen edessä jäi käytännössä hieman lyhyeksi. Muistin elävästi liittohallitusurani alun, matkan vuoden 2002 liittokokoukseen Lappeenrantaan. Helsingiläisten kimpapakyytiauto oli täynnä, takapenkillä kyselin neuvoja Jari Moisiolta, jo silloin arvostetulta Kuuloliiton kehäketulta, millainen liittohallituksen jäsenen pitäisi olla. En muista tarkkaan Jarin täsmällistä vastausta, mutta näin minä sen hahmotin: ”Muista, ettei sinun pidä tehdä kaikkea itse. Liittohallitus ohjeistaa, toimiva johto toteuttaa”.

Kuuloliiton historia on varsin värikäs: se kietoutuu saumattomasti suomalaiseen huonokuuloisuuden historiaan. Ei Kuuloliittoa olisi muuten perustettu, ellei kuulovammaisten edunvalvojaksi. Vuosikymmenten varrella on yhtä lailla kuohunut kuin on ollut suvantojakin. Kuuloliitto on joka kerta, joskus suurtenkin ponnistusten jälkeen, muovautunut ajan hengen mukaiseksi. Nuorten toimintaan vuonna 1986 mukaan tullessa muistan kuulovammaisjärjestöjen Valkean Talon nousun Helsingin Haagaan; muistan hivelleen naistenhuoneen seinäkaakeleita ihastuksissani tuoreen, vielä vihkimättömän talon värimaailmasta. Ensi vuonna 30-vuotispäiviään viettävä Valkea Talo tehtiin kuulovammaisjärjestöjen linakkeeksi RAY:n tuella. Ajan hengen hieman karusta muutoksesta kertoo, että samaiset järjestöt pohtivat tänä vuonna talon soveltumista niiden toimintaan jatkossa.

Oma, toistaiseksi riipaisevin muistikuvani Kuuloliiton kohtalonhetkistä tulee 1990-luvun alusta, kun silloinen toiminnanjohtaja Seppo Matinvesi avasi erään liittovaltuuston kokouksen tokaisemalla varsin suorasukaisesti, että jos hallituksen esitys taloudesta ei mene läpi, ollaan todella lähellä Kuuloliiton purkamista. 1990-luvun lama ei jäänyt Suomen eikä Kuuloliitonkaan viimeiseksi; silti niistä ajoista on tultu todella paljon eteenpäin, kruununa

sosiaali- ja terveysministeriön jo vahvistamat RAY:n avustuslinjaukset vuosiksi 2016–2018. Kiitos pelaajille – RAY tukee lähivuosina toimintaamme todella kouriintuntuvasti.

Jos minulta kysyttäisiin, seilaammeko juuri nyt kuohuissa vaiko suvannossa, vastaisin, että tasaisessa virrassa mennään, pärskeitä tulee toisinaan kasvoille. Minulla on apunani hyvä liittohallitus, joka auttaa meloilla peräsi-
menpitäjää silloin, kun väsymys uhkaa iskeä. Vaikka suurin osa hallituksen jäsenistä on nykyisessä roolissaan tuoreita tekijöitä, jokaisella on rautainen tausta kuulonhuoltotyöstä. Käynnistysvaihe tämän hallituksen kanssa oli lyhin mahdollinen, kiitos siitä! Meillä on kaksi vuotta aikaa johdattaa Kuuloliiton pursi leppoisille vesille; käytäkäämme se aika viisaasti.

Entä mitä kulunut vuosi opetti minulle? Sen, että jokainen aika on oman johtajan näköinen. Se, miten monet kädet kunkin ajan historian pääsevät piirtämään, kertoo johtajastaan eniten. Siksi onkin hyvä sanoa tämän kirjoituksen loppuksi: ”Yhdessä eteenpäin!”

EIJA ISAKSSON

Eila Heinonen Siun soten valtuuston puheenjohtajaksi

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän valtuusto valitsi Eila Heinosen tammikuussa Siun soten valtuuston puheenjohtajaksi. Tehtävä kestää aina kunnallisvaalikauden loppuun saakka.

Siun sote yhdistää 14 kunnan sosiaali- ja terveystalvelut sekä erikoissairaanhoidon samaan organisaatioon. Pohjois-Karjalan maakunnan lisäksi Siun soteen kuuluu myös Heinävesi Etelä-Savosta. Uusi kuntayhtymä aloittaa toimintansa vuoden 2017 alusta. Valtuustossa on edustettuina kaikkien kuntien edustajat ja se piti ensimmäisen kokouksensa 12.1.

– Kevään aikana lukuisat työryhmät kokoontuvat ja valmistelu etenee rivakasti. Muun muassa ns. palvelupakettityöryhmien tehtävänä on määrittellä mitä toimintoja mihinkin palvelukokonaisuuteen kuuluu ja miten ne toteutetaan. Samalla tehdään palvelukokonaisuuksien määrittelyä valtakunnalliseen käyttöön. Kuntayhtymän palvelukseen siirtyy yli 6000

työntekijää. Kokonaisuudessaan selvitettävää riittää edelleen, **Eila** kertoo.

Uutta tehokkaampaa sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämistapaa alettiin selvittää Pohjois-Karjalassa vuoden 2014 keväällä. Henkilöstö ja asukkaat ovat koko ajan olleet aktiivisesti valmistelussa osallisina. Selvittelyvaiheessa hanke sai nimekseen Siun sote. Päätös Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän perustamisesta tehtiin kunnissa lokakuussa 2015.

– Siun sotella pyritään varautumaan ennakkoivasti sote-uudistukseen sekä sen myötä nyt esille nousseeseen mahdolliseen tulevaan uuteen maakuntahallintoon.

www.siunsote.fi

Kuuloliiton valtuuston puheenjohtaja Eila Heinonen jäi tammikuun lopussa lomalle ja siirtyy 1.4. eläkkeelle. Tapausta juhlistettiin hallituksen tammikuun kokouksen yhteydessä.

Näkökulmia kuurojen ja huonokuuloisten lasten opetukseen

Kieli, kuulo ja oppiminen -kirjan täysin uudistettu laitos tarjoaa käytännönläheisen tiedon ohella myös esteettömyys- ja ihmisoikeusnäkökulmaa opetukseen ja kuntoutukseen. Käsitys kuulovammaisuudesta on kokonaisuudessaan moninaistunut, kertoo Oulun yliopiston erityispedagogiikan professori Marjatta Takala.

Kirjan ensimmäinen versio julkaistiin vuonna 2002. Takalan mukaan muutoksille on ollut jo pitkään tarvetta.

– CI-leikkausten yleistyminen on muuttanut kuulovammaisten lasten tilannetta ja lisäksi erityiskouluja on kadonnut. Myös sisällön kehittämiseen oli syytä, sillä edellinen versio kirjasta oli melko hajanainen.

Uudessa laitoksessa on pyritty avaamaan olennaiset kuulovammaisuuteen liittyvät käsitteet heti alussa. Takala kertoo, että opetuksen ja kuntoutuksen käsittelyssä painottuvat alalla työskentelevien käytännön kokemukset. Monien alalukujen kirjoittajina onkin Kuuloliiton entisiä työntekijöitä: sosiaalityöntekijä **Arja Kurki**, erityisopettaja/audionomi **Karin Tuomala** ja erityisopettaja **Päivi Kärkkäinen**.

Kirjan loppupuolella olevilla asianomistajien puheenvuoroilla on haluttu tuoda kosketuspintaa arjen tilanteisiin tietoaaineiston ohella.

– Kirja on suunnattu lasten kanssa tekemisissä oleville henkilöille, erityisesti pedagogeille. Lisäksi se soveltuu hyvin muun muassa tulkkien koulutukseen.

Yhtenä kirjan läpileikkaavana teemana on esteettömyys. Takala korostaa, että opetuksen ja kuntoutuksen on oltava lähtökohtaisesti esteetöntä. Sujuvaan kommunikaatioon on aina löydettävä jokin keino. Kuntoutuksen perusteita koskevan osion alussa luodaan laajahko katsaus ihmisoikeuksiin.

– Tämä osio puuttui edellisestä laitoksesta täysin. On tärkeää tuoda esiin, että vähemmistöillä on samat oikeudet kuin kaikilla muillakin.

KIRJASSA KÄSITELLÄÄN kuulovammaisuutta lähinnä pedagogisesta ja sosiokulttuurisesta sekä hieman myös lääketieteellisestä näkökulmasta. Takala kertoo, että jaottelu oli samanlainen kirjan edellisessä versiossa, mutta vuosien saatossa näkökulmat ovat terävöityneet

– Erityisesti Illinoisin yliopiston professori Davis J. Lennardin ajatukset siitä, ettei kuulovammaisia ylipäänsä pitäisi luokitella pelkästään yhden ominaisuuden perusteella, on vaikuttanut paljon ajatteluun.

Kuurojen ja huonokuuloisten identiteettiä on Takalan mukaan aiemmin käsitelty yksilotteisemmin ja nähty kuulovammaisten identifioituvan selkeästi joko puheella tai viittomakielellä kommunikoiviin.

– Nykyään kuitenkin kaksoisidentiteetti on nähdäkseni todella yleinen, varsinkin CI-lasten keskuudessa. Lapsi on tilanteen mukaan joko viittova tai kuuleva. Nykyään hyväksytään paremmin identiteettien moni-

muotoisuus.

Kirjassa esitellään lähtökohtia hyvälle opetusjärjestelyille. Kuulovammaisen lapsen kannalta on tärkeää, että hän pääsee riittävän pieneen ryhmään. Usein vanhemmat hakevat Takalan mukaan erityisen tuen päätöksen varmistukseksi tämän. Takala kuitenkin korostaa, ettei kuulovamma sinällään läheskään aina tarkoita oppimisvaikeutta. Kuulovammaisten lasten luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt vuosien saatossa, muttei ole kuitenkaan täysin samalla tasolla kuin kuulevilla usean ulkomaisen tutkimuksen mukaan.

– Olennaista on, että kaikkien aineiden opetus on kuulovammaiselle lapselle lähtökohtaisesti kielen opetusta. Kielen ja sanaston esilläpito ja kertaus on välttämätöntä luku- ja kirjoitustaidon kehittymiselle.

Marjatta Takala ja Helena Sume (toim.): *Kieli, kuulo ja oppiminen. kuurojen ja huonokuuloisten lasten opetus*. Finn Lectura 2016.

Terveydeksi-palsta tarjoaa ajankohtaista tietoa kuulosta ja terveydestä. Kokonaisvaltainen hyvinvointi on monen tekijän summa, johon vaikuttavat muun muassa ihmissuhteet, uni, ravinto ja liikunta.

KIPU VOI SUOJELLA TAI RAJOITTAA

Krooninen kipu vaivaa monia. Lähes yksi viidesosa eurooppalaisista kokee jatkuvaa, pitkäkestoista kohtalaista tai kovaa kipua. Mitä pidempään kipu jatkuu, sitä todennäköisemmin se alkaa aiheuttaa myös muunlaisia paineita. Kroonisella kivulla on huomattava vaikutus siihen, miten yksilö kokee fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvointinsa. Fyysisen terveyden ja mielen terveyden lisäksi krooninen kipu vaikuttaa myös arkiseen jaksamiseen ja aktiivisuuteen, työllistymiseen sekä taloudelliseen hyvinvointiin.

Kroonisen kivun hoitaminen on haastavaa. Se, että kipua – yhtä tärkeimmistä suojamekanismeista – on vaikeaa poistaa, saattaa olla evoluution tuotetta. Toisaalta kroonisen kivun lääkitseminen on vaikeaa, sillä kivun mekanismeja ei vielä täysin tunneta. Kipulääke, joka auttaa yhtä, ei tepsii toisen kipuun lainkaan.

Erotuksena kroonisesta kivusta äkillinen kivun aistiminen on arkinen ja tarkoituksenmukainen kiusa melkein kaikille. Yksilöiden välillä on kuitenkin huomattavia

eroja myös siinä, millaisia heidän kipukokemuksensa ovat. On toisaalta ihmisiä, jotka eivät tunne kipua lähestulkoon ollenkaan, ja toisaalta erityisen kipuherkkiä henkilöitä. Kipukynnyksen yksilöllisestä vaihtelusta ja sen syistä saattaisi löytyä keino puuttua krooniseen kipuun täsmälääkityksellä. Olisi tärkeää pystyä lievittämään kroonista kipua ilman, että estetään samalla tavallinen ja tarpeellinen, äkillinen kivun aistiminen.

Krooninen kipu on vahvasti verrannollinen suhteessa ikään: noin joka kolmas eläkeikäinen joutuu käyttämään kipulääkitystä. Senkin vuoksi kipulääkkeiden haittavaikutusten minimointi on tärkeä pyrkimys lääketieteelliselle tutkimukselle. Lääkityksen lisäksi kroonisen kivun kanssa elämistä helpottavat kuitenkin myös henkinen tuki ja apu arjen toimintojen ylläpitämiseksi.

GLORIA-tutkimushanke

KIPU

MELUHERKKYYS

Käsite meluherkkyys kuvaa yksilön tapaa kokea melu ja reagoida siihen. Meluherkkyteen liittyvät tutkimusten mukaan esimerkiksi melun kokeminen häiritseväksi, kokemus siitä, että altistuu melulle paljon sekä huoli melun aiheuttamista terveyshaitoista. Toisin sanoen voidaan ajatella, että melulle herkät kokevat sekä melun että sen haitat voimakkaampina tai pahempina kuin muu väestö.

Melu voi häiritä muitakin kuin meluherkkiä. Melun häiritsevyydellä voidaan tarkoittaa sitä, että taustäännet häiritsevät käynnissä olevaa tehtävää, kuten luetun tai kuullun ymmärtämistä ja siten oppimista. Toisaalta melun häiritsevyydellä tarkoitetaan usein erilaisia kiusallisia ja ärsyttäviä tunteita, joita meluista ympäristö saattaa synnyttää.

Oireet, joita melu aiheuttaa meluherkälle, voivat olla epätarkkoja ja eikä niille välttämättä löydy lääketieteellistä selitystä. Oireet saattavat siitä huolimatta hankaloittaa arkielämää. Melulle altistumiseen on toisaalta todettu liittyvän terveysriskejä. Meluallistutus voi aiheuttaa unihäiriöitä. Lisäksi se voi esimerkiksi nostaa verenpainetasoa ja stressihormonipitoisuuksia. Meluherkkyys saattaa kuitenkin vaikuttaa koetuihin tai jopa todennettuihin terveysvaikutuksiin enemmän kuin varsinainen äänenpainetaso. Toisin sanoen ääniympäristön stressitekijät voivat vaikuttaa meluherkkiin yksilöihin haitallisemmin kuin muihin.

Liikennemelu on yksi yleisimmistä ympäristön äänistä.

Erittäin meluherkkä voi olla herkkä myös muille ympäristötekijöille. Äärimmäistä ja häiritsevää herkkyyttä raportoidaan toisaalta kuviteltuihinkin ympäristötekijöihin liittyen. Vaikka ympäristössä ei olisi todennettavissa mitään häiritsevää, voivat yksilön oireet silti vaikeuttaa hänen elämäänsä rankastikin. Tällaisissa tapauksissa hoitokeinona on käytetty esimerkiksi kognitiivis-behavioraalista terapiaa.

M. Heinonen-Guzejev, T. Jauhiainen ym.: ”Melulla on monia vaikutuksia terveyteen”, *Suomen Lääkärilehti* 36/2012

HOIVAVASTUU JA PALKKATYÖ YHDISTYVÄT MONIEN ELÄMÄSSÄ

Miltei kolmannes työssäkäyvistä hoivaa läheistään tämän korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi. Läheishoiva on ainakin välittömiltä vaikutuksiltaan yhteiskunnalle halpaa. Läheisiään hoivaava työntekijä joutuu kuitenkin itse usein tiukkaan tilanteeseen muillakin tavoin kuin taloudellisesti.

Suomessa omaishoidolla on vakiintunut asema ja yhä kasvava merkitys ikääntyvien hoivan järjestämisessä, vaikkei laki vuodesta 1970 eteenpäin olekaan enää velvoittanut aikuisia lapsia huolehtimaan iäkkäistä vanhemmistaan. Tiedetään, että suurimman osan hoivavastuusta kantavat naiset. Varsinkin työnsä ohella sekä lapsista että vanhemmasta tai kumppanista huolehtivat ovat kovilla. Vanhusten laitoshoidon vähentäminen ja omaishoidon merkityksen kasvaminen vaikuttavatkin kaikista yleisimmin naisten elämään.

Hoivavastuu saattaa aiheuttaa työpaikalla esimerkiksi poissaoloja, työajan lyhennyksiä tai ylitöiden karsimista. Lisäksi läheisenä hoivasta vastuussa olevan työntekijän urakehitys vaikeutuu. Hoivavastavälinen työpaikka mahdollistaa joustavat käytännöt, kuten etätöiden ja liukuvan työajan. Väestön ikärakenteen muuttuessa poikkeuksellisten työaikajärjestelyjen määrä kasvanee. Työsopimuslainsäädännön säännösmuutos vuodelta 2011 takaa työntekijälle lisäksi oikeuden hoivavapaaseen. Hoivavapaa on läheisen hoivaamista varten myönnettävä palkaton, määräaikainen poissaolo töistä. Myös työyhteisön henkinen tuki ja myötätuntoinen ilmapiiri auttavat useassa roolissa toimivaa läheishoitajaa jaksamaan.

**K. Kauppinen ja M. Silfver-Kuhalahti: *Työssäkäynti ja läheis- ja omaishoiva*, 2015
THL**

Erkki Näsänen toimii kuulolähipalvelussa. Marjatta Damski asiakkaana.

TEKSTI JA KUVAT: ERKKI AHONEN

"Ihmiset tykkäävät käydä meillä..."

Lumi narskuu kenkien alla ja pakkasen paukkuu. Puheenjohtaja **Pirkko Pentikäinen** saapuu Mikkelin Seudun Kuulo ry:n tilaisuuteen villahuiviin kietoutuneena. Varapuheenjohtaja **Olavi "Olli" Kouhio** myy arpoja ja kerää kolikoita. **Kalevi Pesonen** jakaa uusia esitteitä. Ihmiset raapustavat nimensä osallistujalistaan. Kirjoitustulkit ovat valmiina. Kahvipannu porisee keittiössä.

Pentikäinen ottaa tottuneesti mikrofonin ja laittaa mukanaolijoille liikettä niveliin.

– Jalka ja polvi ylös, varvas nenää kohden! hän patistaa.

Yhdistysväki kääntää kroppaa vasemmalle ja nostelee olkapäitä. Jumppatuokion jälkeen kuultiin yhteistyöstä median kanssa. Helmi-kuussa yhdistyksessä vierailee Kuuloliiton suunnittelija **Riitta Pulkkinen** Kotkasta.

Jukka Pöyry lukee otteen *Eino Leinon* runosta:

*Talvella murheita muisteta ei,
talvella paljon on lunta,
muistoja kauniita katsellaan,
riemuja vanhoja riemuitaan,
nähdähän kesästä unta.*

Olli Kouhio nostelee arpalappuja. Pienet pakeetit saavat hymyn huulille.

– Ihmiset tykkäävät käydä meidän tilaisuuksissamme, Pentikäinen sanoo hyvillään.

– Meillä on yhdistyksessä sellainen jako, että puheenjohtaja Pirkko haluaa miehet ja minä naiset, Kouhio sanoo hymyillen.

Mikkelin yhdistys kaipaa lisää jäseniä

Tilaisuuden jälkeen aktiivitoimijat kerääntyvät Mikkelin seurakuntakeskuksen aulaan kertomaan yhdistyksen vaiheista.

– Meillä on monenlaisia luentoja, täällä on käynyt poliisia ja palomiestä myöten vierailijoita, puheenjohtaja Pentikäinen sanoo.

– Matkat vetävät! Keväällä menemme Kangasniemelle katsomaan Juurakon Hulda -komediaa. Ensi kesänä Mäntyharjun kesäteatteriin, puuhamies Kouhio kertoo.

Jäsenten keski-ikäksi arvioidaan 75-80 välillä. Työikäisiä ei käy mukana.

– Houkuttelemme ihmisiä mukaan puhumalla. Joskus soitamme, että etkös lähde. Puheenjohtajaa ei meinannut löytyä. Voin sanoa, että olen olosuhteiden takia puheenjohtaja, Pentikäinen jatkaa.

KUULOLÄHIPALVELUSSA toimii kolme henkilöä: **Maija-Liisa Sairanen, Erkki Näsänen ja Kalevi Pesonen.**

– Yhdistys hankki korvakappaleen puhdistukseen ultraäänipesurin. Sen käyttö on jäsenille maksutonta. Pientä maksua vastaan puhdistamme sillä vaikkapa koruja, Näsänen sanoo.

Arpajaiset, paristo- ja kahvinmyynti ovat perustuloja yhdistykselle. Pieni ele on tuottanut kohtalaisesti.

– Edelliskerralla saimme kaupungilta järjestöavustusta 300 euroa, Kouhio sanoo.

– Meillä on yhdistysväessä sukkelia sukan-kutojia. Iltaisin tv-ohjelmien aikana on sukka-pari tehty ja niitä on sitten arvottavana, hän jatkaa.

YHDISTYKSESTÄ MYÖNNETÄÄN, että paremmin ulkopuoliset voisivat heidät tuntea. Järjestöpalstalta suuri yleisö lukee yhdistyksen tapahtumista.

– Olemme aika hiljaisia kavereita, Pesonen sanoo.

– Saisimme paistatella kyllä lehdessä, vaikka Länsi-Savossa, Kouhio toivoo.

Kalevi Pesonen on yhdistysväelle hyvin tuttu. Hän on touhunnut yhdistyksen hallituksessa 18 vuotta. Pesosta houkuteltiin toimintaan jo työikäisenä, mutta eläkkeelle siirryttyään hän antoi kuulotyölle pikkusormen. Hän on toiminut liittovaltuutettuna ja Kaakkois-Suomen piirin neuvottelukunnassa hän on mukana edelleen.

Pesonen teki työuran Tielaitoksella kartoittajana. Hän piirsi puhtaaksi tielinjoja ja tiemerkintöjä. Tietokoneita ei ollut vielä käytössä.

– En meinannut kuulla töissä ja ikäkuulokin alkoi vaivata.

Olli Kouhio touhuu mielellään ihmisten parissa. Hän on vetänyt Mikkeliissä Toivon syke – matkakerhoa jo 15 vuotta. Kerho on avoin kaikille järjestöissä toimiville. Mies on vetänyt matkoja Bulgariaan asti. Pitkän työuran hän teki SOK:n varastossa, 32 vuotta. Kuulokojetta hänellä ei ole.

– Pikkusen on kuulo heikentynyt ja muisti vippasee, hän kertoo.

Puheenjohtaja Pentikäinen kertoo, että hän oli ahkera osallistuja erilaisissa yhdistystoiminnoissa työelämän jälkeen.

– Minulla oli tarve päästä kotoa johonkin. Nyt olen touhunnut tässä yhdistyksessä ja olen sydänpiirin toiminnassa mukana.

– Kuuloni on terävä. Kuulen kesällä, kun heinäsiirakat soittelevat pitkin pihvoja, hän sanoo.

Kuulolähipalvelija Erkki Näsänen kuulo heikkeni kuten monella muullakin iän myötä. Aikoinaan työskentely kattilapajassa ilman kuulosuojaimia on saattanut jättää myös jäljet.

MIKKELIN SEUDUN KUULO RY

- Kaakkois-Suomen kuulopiirin yhdistys
- perustettu 1957
- jäseniä 120
- toimialue Mikkeli
- puheenjohtaja Pirkko Pentikäinen
- kokoontumiset kuukausittain Mikkelin seurakuntakeskuksen aulakahviossa klo 12:45 - 15

– Vaimoni valitti, kun tv kuului suurella. Menin kuulontutkimuksiin ja sain lopulta ko-jeen.

Näsänen huomasi vuosien saatossa, että aktiivisena osallistuvana ihmisenä hänellä olisi hyvä olla kuulokojeet molemmissa korvissa. Hän toimii vaimonsa omaishoitajana, jolloin on tärkeää myös kuulla. Hän ei ollut tyytyväinen, koska tuijotettiin liikaa ikään.

– Kehotin lääkäriä lukemaan vanhuspalvelulakia. Sain lopulta laitteet ja olen saamassa kotiini myös induktiosilmukan.

– Yhteiskunnassa on monia asioita, jotka ovat pielessä vaikka lainsäädäntö on olemassa. Monessa paikassa pihistellään. On vaan uskallettava avata suunsa, jos tarvitsee apuja, insinööri Näsänen napauttaa.

ENSI VUONNA tulee täyteen 60 vuotta yhdistyksen perustamisesta. •

Puheenjohtaja Pirkko Pentikäinen jumppauttaa väkeä.

Helsinki Design Schoolin toimitusjohtajalle tuomio kuuron henkilön syrjinnästä

Helsinki Design Schoolin toimitusjohtaja tuomittiin 1.2.2016 Helsingin kärjäoikeudessa 20 päiväsakkoon Oskari Salomaan syrjinnästä. Lisäksi koulu ja toimitusjohtaja joutuvat maksamaan Salomalle yhteisvastuullisesti 8000 euron hyvityksen viivästyskorkoineen sekä korvaamaan Salomaan oikeudenkäyntikulut. Ylen uutisten mukaan toimitusjohtaja harkitsee valittamista hovioikeuteen.

Oskari Salomaa sai keväällä 2014 opiskelupaikan Helsinki Design Schoolin graafisen suunnittelun koulutusohjelmasta. Viittomakielen tulkki otti yhteyttä oppilaitokseen syyskuun alkupuolella sopiaukseen käytännön järjestelyistä Salomaan osalta. Tällöin Helsinki Design School ilmoitti Salomalle, ettei järjestely ole mahdollista ja peruutti opiskeluoikeuden.

Ennen varsinaisen kanteen jättämistä Salomaa yritti neuvotella oppilaitoksen kanssa lukuisia kertoja paitsi itse, niin myös Kuurojen Liiton edustajan ja lakimiehen välityksellä.

Tapauksen noustua julkisuuteen Helsingin Sanomissa marraskuussa 2014 Helsinki Design School ilmoitti yllättäen Facebook-sivuillaan Salomaan saaneen opiskelupaikan myöhemmin alkavalta koulutusjaksolta. Tästä ei ollut kuitenkaan sovittu Salomaan kanssa mitenkään, eikä hän ottanut paikkaa vastaan.

Kärjäoikeus aloitti jutun käsittelyn 25.1.2016. Helsinki Design School vetosi oikeudessa siihen, ettei opetustilaan voitu ottaa ylimääräisiä henkilöitä ja siten viittomakielen tulkille ei olisi ollut tilaa. Lisäksi toimitusjohtajan mukaan vuokrasopimuksessa oli määritelty paloturvallisuuteen liittyvä rajoite luokkatilan henkilömäärälle.

KÄRJÄJOIKEUDEN MUKAAN ei tullut ilmi sellaista perustetta, jonka vuoksi viittomakielen tulkin tarpeesta olisi pitänyt ilmoittaa jo opiskeluvalinnan yhteydessä. Oppilaitoksen hakulomakkeissa ei myöskään ollut mahdollista ilmoittaa tietoja etukäteen. Lisäksi oikeus

katsoi, että tilaan liittyvät turvallisuustekijät tuotiin esiin ensimmäistä kertaa vasta opiskeluoikeuden peruuttamisen jälkeen.

Kärjäoikeus katsoi, että oppilaitoksella oli vain vähän aikaa tehdä järjestelyjä opetusolosuhteisiin. Tästä huolimatta Helsinki Design Schoolin olisi tullut selvittää tarvittavat mukautamistoimet ja niiden toteuttamistavat.

Kärjäoikeuden päätöksessä todetaan, että Helsinki Design Schoolin toimitusjohtaja on *elinkeinotoiminnassa ilman hyväksyttävää syytä jättänyt palvelematta Helsinki Design Schoolista opiskelupaikan saanutta yleisesti noudatettavilla ehdoilla taikka asettanut hänet ilmeisen eriarvoiseen tai muita olennaisesti huonompaan asemaan muun muassa kielen ja vammaisuuden perusteella.*

Rangaistus eli 20 päiväsakkoa tuomittiin tapauksessa rikoslain perusteella, mutta hyvitys 8 000 € taas yhdenvertaisuuslain perusteella. Yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan kyseessä on ensimmäinen vammaisuuteen ja opiskeluun liittyvä syrjintätapaus, josta on annettu rikoslain mukainen tuomio ja määrätty yhdenvertaisuuslain mukainen korvaus.

Uusi yhdenvertaisuuslaki tuli voimaan vuoden 2015 alussa ja sen myötä kohtuulliset mukautustoimet laajenivat koskemaan myös viranomaisia sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajia, kun aikaisemmin mukautusvelvollisuus koski ainoastaan opiskelua ja työelämää. Oskari Salomaan tapaus käsiteltiin vanhan yhdenvertaisuuslain mukaan.

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU TYTTYVÄINEN TUOMIOON

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on tyytyväinen Helsingin käräjäoikeuden antamaan langettavaan tuomioon.

– Vammaisilla henkilöillä on oikeus koh-
tuullisiin mukautuksiin, jotka mahdollis-
tavat opiskelun. Tässä tapauksessa tarvit-
tavat mukautukset olisivat olleet vähäisiä
ja helppo toteuttaa, mutta niitä ei ollut
edes selvitetty ennen opiskelupaikan peru-
mista. Tapahtuneella syrjinnällä on ollut
merkittäviä vaikutuksia yksilön elämään,
yhdenvertaisuusvaltuutettu Kirsi Pimiä
painottaa.

Pimiän mukaan tuomittu hyvitys toimii
hyvin varoittavana esimerkkinä.
– Tämän suuruinen hyvitys toimii EU-
lainsäädännön edellyttämällä tavalla va-

roittavana esimerkkinä. Se ennaltaehkäi-
see tehokkaasti syrjintää, Pimiä toteaa.

Syyttäjällä on velvollisuus varata yhden-
vertaisuusvaltuutetulle mahdollisuus tulla
kuulluksi syrjintärikosepäilyissä syytehar-
kinnan yhteydessä. Yhdenvertaisuusval-
tuutettu antoi lausunnon myös nyt käsillä
olleessa tapauksessa ja oli kuultavana
oikeuden istunnossa asiantuntijana.

Vuonna 2015 yhdenvertaisuusvaltuutetun
toimisto käsitteli syrjintään liittyviä asia-
kastapauksia kaikkiaan 496. Vammaisuus
oli toiseksi suurin syrjintäperuste vuoden
aikana tulleissa yhteydenotoissa.

Lähde: Yhdenvertaisuusvaltuutettu,
www.syrjinta.fi

Tekstityspalveluihin vaikuttaminen vaatii pitkäjänteisyyttä

Tekstityksen kehitys on viime vuosina ollut pääsääntöisesti hyvin positiivista. Kotimaisen ohjelmien tekstitykseen velvoittava asetus tv- ja radiolakiin tuli voimaan 1.7.2011 monen vuoden vaikuttamistyön jälkeen. Vuoden 2015 alusta alkaen sääntely siirtyi *osaksi tietoyhteiskuntakaari* -nimistä lakipakettia. Tällöin myös lastenohjelmat saatiin tekstityselvoitteen piiriin.

Tekstityselvoite koskee sekä suomen- että ruotsinkielisiä ohjelmia. Asetus sisältää kanavakohtaiset vuosittaiset prosenttimäärät vuosille 2011 – 2016. Tänä vuonna Yleisradion tulee tekstittää 100 % ohjelmistaan ja kaupallisten (MTV3 ja Nelonen) 50 %. Eli tähän saakka on saavutettu paljon.

Tekstitysasetuksessa määritellään, että vaa- ditusta tekstityksestä kolmasosa voidaan toteuttaa internetin kautta. Tämä koskee käytännössä netti-televisiota: YLE Areenaa, MTV3:n katsomo.fi-palvelua ja Nelosen Ruutu.fi -palvelua.

Tekstityselvoite koskee myös kaupallisia kanavia, jotka ovat ns. yleisen edun kanavia. Tällaisia ovat tällä hetkellä MTV3 ja Nelonen. Niiden on täytettävä seuraavat kriteerit: kanavan on oltava valtakunnallinen, vapaasti vastaanotettava ja sen ohjelmisto sisältää päivittäin suomen- tai ruotsinkielisiä ohjelmia, päivittäisiä uutis- ja ajankohtaisohjelmia sekä ääni- ja tekstityspalveluita.

Mediatyöryhmän päätelmät

Kaupallisia kanavia koskehtavan tekstityssääntelyn saaminen Suomeen oli iso asia Kuuloliiton vaikuttamistyön kannalta. Viime syksynä koimme kuitenkin yllätyksen, kun saimme tiedon viestintäministeri **Anne Bernerin** perustamasta mediatyöryhmästä.

Työryhmän tehtävänä oli arvioida kaupallisten ja muiden media-yhtiöiden toimintaedellytyksiä Suomessa ja arvioida, miten sääntely vaikuttaa media-yhtiöiden toimintaan ja kilpailuun. Tarkastelun kohteeksi joutui myös tekstityselvoite, mikä herätti järjestössämme tarpeen reagoi-

da asiaan nopeasti ja muistuttaa työryhmää ja kansanedustajia tekstityspalvelun tärkeydestä. Saimme myös muita järjestöjä lähettämään kannanottonsa mediatyöryhmälle.

Joulukuussa julkaistusta työryhmän raportista saimme iloksemme huomata, että Kuuloliiton näkökohdat oli otettu huomioon. Tulkintamme mukaan lausuntomme ja samalla saamamme tuki muilta järjestöiltä olivat antaneet vahvan signaalin työryhmälle kotimaisten ohjelmien tekstityksen tärkeydestä. Saimme eräänlaisen torjuntavoiton, koska työryhmä oli osa hallituksen normipurkuhanketta. Yhteisvaikuttaminen ja joukkovoima olivat avainasemassa tässä vaikuttamistyössä. Mutta vielä riittää jännitettävää. Keväällä saamme tietää, hakeutuvatko nykyiset yleisen edun kanavat, MTV3 ja Nelonen, edelleen yleisen edun kanaviksi ja näin ollen tekstityselvollisiksi.

Vaikka mediatyöryhmän raportti oli meille lopulta myönteinen, on tekstityksen saralla vielä monia asioita, jotka vaativat meiltä jatkossa valppautta. Pysyvätkö tekstitysprosenttien määrittelyt tulevina vuosina samoina ja miten käy, jos kaupalliset kanavat eivät hakeudu- kaan yleisen edun kanaviksi? Olemme jo käyneet neuvotteluja liikenne- ja viestintäministeriön virkamiesten kanssa näistä kysymyksistä ja yhteydenpito jatkuu aktiivisena myös tv-yhtiöiden kanssa.

Uusia haasteita

Toinen tärkeä työryhmä, johon pyrimme nyt vaikuttamaan, on kansanedustajista koostuva

parlamentaarinen työryhmä, joka pohtii Yleisradion asemaa ja roolia tulevaisuudessa. Luonnollisesti korostamme tekstityksen tärkeyttä myös tälle työryhmälle.

Yleisradion tulee tänä vuonna täyttää 100 prosentin tekstitysvelvoite, mutta tietyin poikkeusehdoin. Muutamat suorat lähetykset, kuten esimerkiksi haastattelut tai ajankohtaisohjelmat, tekstitetään reaaliaikaisesti (esimerkiksi YLE Uutisten suorat haastattelut), ja ne näkyvät tekstitettynä myöhemmin joko YLE Areenassa tai uusinnan yhteydessä. Suorien lähetysten tekstittämiseen liittyvä puheentunnistustekniikka ei ole vielä kehittynyt sellaiseksi, että sitä voitaisiin käyttää. Käynnissä on tietojemme mukaan kehittämiss Hankkeita, joissa on tähän haasteeseen haluttu vastata.

Tulevaisuudessa katsojatottumukset tulevat muuttumaan enemmän tilauspalveluohjelmia suosiviksi, jolloin ohjelmia katsotaan tallennepalvelujen kautta (esim. YLE Areena, Katso-mo.fi, Ruutu.fi, Elisa Viihde, Sonera TV yms.). Ohjelmat tallennetaan ensilähetyksen jälkeen

ja ohjelmia on mahdollista katsoa tallennepalveluna internetin välityksellä. Netti-tv:n kautta voi katsoa suoraan myös perinteisiä tv-ohjelmia, tämä on mahdollista esimerkiksi YLE Areenalla ja MTV3-kanavalla. Samalla on tullut muitakin tilauspalveluohjelmia kuten Netflix ja HBO Nordic, joiden sisältöjä (tv-sarjat ja elokuvat) voi seurata pelkästään verkon kautta. Meidän on kiinnitettävä huomiota siihen, että kotimaisten ohjelmien tekstitys olisi saatavissa myös muilla alustoilla perinteisten tv-kanavien rinnalla.

Vaikuttamistyö vaatii pitkäjänteistä työtä ja kärsivällisyyttä. Tekstityksen merkityksestä pitää edelleen tiedottaa, mikä vaatii liitolta valppautta seurata viestinnän kehitystä. Taus-talla ovat poliittiset ja taloudelliset suhdanteet, jotka muuttuvat vilkkaasti. Otan mielelläni palautetta ja ajatuksia tv-ohjelmien tekstittä-misen kehittämisestä tai meille kaikille tärkeästä vaikuttamistyöstä.

SAMI VIRTANEN
erityisasiantuntija
sami.virtanen@kuuloliitto.fi

TV-tekstitys kuntoon!

Digitaalinen tekstitys:

Valitse television tai digiboksin asetuksista tekstityskieleksi hollanti. Tallentavat digiboksit mahdollistavat tallennuksen tekstityksen kanssa. Tämä koskettaa erityisesti seuraavia kanavia:

- YLE 1 (myös YLE Uutisten tekstitys klo 15.00, 17.00, 19.10, 20.30 ja 21.50)
- YLE 2
- YLE Teema
- YLE FEM (ruotsinkieliset ohjelmat ruotsiksi)
- MTV3

Perinteinen teksti-tv:n tekstitys:

Valitse tällöin tekstitys seuraavilta sivuilta:

- YLE 1 sivu 333
- YLE 2 sivu 334
- Yle Teema sivu 336
- NELONEN sivu 333

Tekstityksestä kertovat tiedot näkyvät:

YLE: Oikeassa yläkulmassa näkyvä teksti. Suomen-kielisillä kanavilla YLE 1, YLE 2 ja YLE Teema teksti on: **Tekstitetty suomeksi** ja ruotsinkielisellä YLE FEM -kanavalla: **Svensk textning**.

Tulevat suomenkieliset tekstitetyt ohjelmat voi tarkistaa tästä osoitteesta: <http://yle.fi/ohjelma-opas/tekstitys/>

NELONEN: Ohjelman alkaessa ja mainoskatkon jälkeen näkyy ilmoitus: "Ohjelma on nähtävissä tekstitettynä sivulla 333".

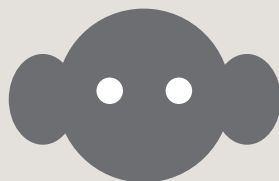
NETTI-TV:

Yle AREENAssa mahdollisen ohjelmatekstityksen saa näkyviin, kun vie ohjelman alettua hiiren kuvan päälle, klikkaa ruutuun ilmestyvää TXT-ikonia ja valitsee kieleksi "suomi (ohjelmatekstitys)".

LISÄTIETOJA TEKSTITYKSESTÄ:

YLE: www.yle.fi/ohjelmatekstitys ja Facebookista: www.facebook.com/yleohjelma-tekstitys.

Kattava TV-opas, jossa kerrotaan kaikkien pääkanavien kotimaisten ohjelmien tekstityksestä löytyy verkko-osoitteesta: <http://www.ampparit.com/tv-opas> --> klikkaa hiirellä ohjelman kohdalle, niin avautuu ohjelmatiedosta kertova ikkuna ja samalla kertoo, onko ohjelma tekstitetty.

Korvantauksia

36-vuotiaan huonokuuloisen
naisen merkintöjä.
korvantauksia@suomi24.fi

MITEN MEITÄ KOHDELLAAN

Monet vanhemmat alleviivaavat sitä, että pyrkivät olemaan tasapuolisia lapsiaan kohtaan. Kun Pertti saa pullan, pikkuveli Marttikin saa yhtä ison pullan. Kun Pertti pääsee trumpettitunneille, Marttikin saa valita oman instrumenttinsa. Kun Pertti pääsee kielimatkalle Englantiin, pitää Martinkin päästä samanikäisenä samanpituiselle matkalle ihmettelemään kylpyhuoneiden kokolattiamattoja ja fish&chipsia.

Ehkä Martti olisi pärjännyt ilman rantajameja ja oluenjuontia Bristolin puistoissa. Olisi voinut keskittyä vaikka koodaamisen opiskeluun. Poikien vanhemmat ovat kuitenkin tyytyväisiä siitä, että ovat olleet tasapuolisia. Heille on ihan periaatteen tasolla tärkeää, että pojilla on yhtä hyvät lähtökohdat.

Sata vuotta sitten monessa perheessä oli selvää, että esikoinen (jos sattui olemaan poika) on ykkösasemassa. Esikoinen usein perilapsuudenkotinsa ja sitä kautta yleensä myös vanhempiensa ammatin. Nuoremmat lapset hajaantuivat kuka minnekin, yrittämään toimeentuloa ilman vanhemmilta saatua aineellista pääomaa. Elämä oli kovaa ja monissa perheissä lapsia kuoli huonoon ravintoon ja sairauksiin, heikot karsiutuivat myös sosiaalisessa mielessä ja jäivät ilman tukea.

Asiat ovat muuttuneet ja perheestä onkin hyvä laajentaa koko yhteiskuntaan. Yhdenvertaisuudesta on tullut yksi aikamme keskeisiä moraalisia kysymyksiä.

Aivan selvää on, että yhteiskunnassa yhdenvertaisuus ei toteudu, vaikka perheen tasolla se onkin mahdollista. Tänä päivänä yhdenvertaisuudesta väännetään paljon kättä. Puhutaan tuloeroista, maahanmuuttajista, seksuaalivähemmistöistä jne. Vammaiset alkavat olla tylsää peruskaurapuuroa tässä kirjavuudessa. Edes puhetta ei riitä kaikista tukea kaipaavista ryhmistä yhdenvertaisesti. Samalla puolesta on tullut yhä enemmän asiantuntijoiden

vyöhykettä, hyvin käsitteellistä ja retorista. Pahimmassa tapauksessa ilman suurta perehtyneisyyttä on vaikea ottaa kantaa mihinkään: vastapuolella on argumentit valmiina ja keskustelua ei synny. Tästä on kannettu huolta, kun keskustelu näyttäytyy ääripäiden poteroihin ja juuttuneelta tieltä. Rohkeuden lisäksi tarvittaisiin myös sovittavia ääniä.

Tänä vuonna lehdissä kirjoittelua aiheuttanut Oskari Salomaan ja Helsinki Design Schoolin välinen selvittely päättyi oikeaan suuntaan: kuurouden perusteella ei saa syrjiä. Täysin oikein tapaus ei mennyt: siinä tapauksessa koko ongelmaa ei alun perin olisi edes syntynyt ja Salomaa opiskelisi nyt tyytyväisenä valitsemassaan koulussa. Salomaa osoitti moraalista peräänantamattomuutta katsoessaan kaikki kortit aina oikeuteen asti ja teki palveluksen kaikille, jotka saattaisivat joutua samaan tilanteeseen.

Siteeraan Helsinki Design Schoolin verkkosivulla olevaa oppilaitoksen markkinointitekstiä: ”Opiskelemalla Helsinki Design Schoolissa liittyt osaksi hienoa tarinaa. Ihmisiä, verkostoja ja toteutuneita haaveita.” Mutta millaista tarinaa ja keille mainostetut verkostot ja toteutuneet haaveet on tarkoitettu? Siteeraan myös Oskari Salomaan toteamusta Yle uutisten verkkosivuilta: ”Niistä (syrjintätapauksista) ei puhuta, koska monet häpeävät syrjintää ja tuntevat itsensä alempiarvoiseksi ja ovat koko ikänsä tunteneet itsensä toisen luokan kansalaiseksi. Kaikki eivät tiedä, että vaikka kaikki ovat erilaisia, kaikki ovat samanarvoisia, Salomaa sanoo”. Voisiko paremmin sanoa, kiitos!

Tämä tapaus jälleen kerran paljastaa, että yhdenvertaisuus ei ole automaatio vaan vaatii edelleen valvontaa ja työtä. Yhteiskunta ja sen instituutiot eivät kohtele meitä kuin äiti, vaan kuin yhteiskunta ja instituutiot. Mikä tärkeintä muistaa: näidenkin rakenteiden takana on ihmisiä, siksi keskustelu ei saa loppua.

Matkoja ja lähtöjä

VIIME VUONNA ilmestyi valikoima suomenruotsalaisen Johan Bargumin proosaa, 23 novellia vuosilta 1965 – 2015. Siihen sisältyy novelleja viidestä kokoelmasta ja kaksi uutta tekstiä. Valikoima juhlisti uraa: Bargumin esikoisteoksen ilmestymisestä oli kulunut 50 vuotta. Novellit ovat aikajärjestyksessä, joten lukija voi seurata kirjailijan työn kehitystä.

Novellien teemoja ovat matkat, erot, jäähyväiset ja elämän käännekohdat. Parisuhteet hajoavat, henkilöt pettävät toisiaan tietoisesti tai tahattomasti. Lasten ja aikuisten maailmat törmäävät, kun vanhemmat ongelmiansa ja tavoitteidensa takia eivät kuule eivätkä näe lapsia. Myös eläimet liikkuvat aikuisten valtasuhteiden ulkopuolella. Novellit vaihtavat näkökulmaa aikuisesta lapseen, miehestä naiseen. Muutokset tulevat yllättäen, ja henkilöt myös torjuvat niitä ennakoivia merkkejä.

Novellissa Auringonsilta mies saattaa tyttärensä rautatieasemalle; tämä lähtee puoleksi vuodeksi ulkomaille. Tyttö sanoo, ettei isän pidä olla huolissaan. Palattuaan autoonsa mies huomaa äkkiä olevansa levollinen.

”Miten ponnisteli ja yrittikin, aina oli joku joka nousi junaan, joku joka pakeni tiehensä, jotain mitä ryhtyä muistelemaan, siihen saakka kunnes itse oli vuorossa.”

Toistuvat lähdöt ja muutokset antavat teokselle melankolisen sävyn, mutta henkilöitä ja tapahtumia kuvataan lempeällä ironialla, huumorilla ja tilannekomiikalla. Surusta ja luopumisesta kasvavat lohtu ja sovinto. Henkilöt eivät pysty estämään tapahtumien kulkua ja muiden tekemiä ratkaisuja, mutta he sopeutuvat ja elävät entistä itsenäisempinä.

Aikuisten ajatuksissa lomittuvat nykyhetki, lapsuus ja nuoruus, menetetyt maailmat. Muistot vaikuttavat heidän valintoihinsa ja ihmisuhteisiinsa. Kahdessa uusimmassa novellissa Jouluaatto ja Huvila myytävänä minäkertojana on vanheneva mies. Hän katselee lapsuutensa maisemaa ja siellä nykyisin liikkuvia ihmisiä haikean tyynenä ja myötäeläen. Novellit ovat itsenäisiä tekstejä, mutta valikoimasta muodostuu myös kokonaisuus. Samat henkilöt vilahtavat useammassa tekstissä, esimerkiksi

sivuhenkilöinä; vastaan tulee myös tuttu ympäristö ja talo.

Viimeisimmästä Jäähyväisiä-kokoelmasta on valikoimaan poimittu novelli Tohtori Snellman. Eläkkeellä oleva lääkäri valmistelee tyttären tyttärensä menoa kouluun, ensimmäiselle luokalle. Samalla hän muistelee omaa ensimmäistä koulupäiväänsä ja isäänsä, joka teki itsemurhan. Illalla laittaessaan lapsenlapsensa nukkumaan Snellman sanoo, että tästä tulee nyt isompi tyttö.

”Pikkutyttö joka on juuri nukahtanut ja aloittaa seuraavan päivänä koulun. Lähemmäksi enkeleitä emme koskaan pääse.”

Bargumin proosa lähenee toisinaan runoutta; se tiivistää olennaiset asiat lyhyeen muotoon. Teos tarjoaa edustavan näkymän klassiseen novelliin ja suomenruotsalaiseen nykykirjallisuuteen.

Johan Bargum (s. 1943) on kirjoittanut romaaneja, novellikokoelmia ja näytelmiä. Hän on saanut useita palkintoja.

Johan Bargum: Novelleja 1965 – 2015. Suomentaneet Rauno Ekholm ja Marja Kyrö. Teos 2015

TEOS/HEINI LEHVÄSLAIHO

Mindfulness: Aistit avoinna tässä hetkessä

Pikainen lounaspalaveri, keskeneräiset työprojektit, vastaamattomat sähköpostit ja tekemättömät kotityöt. Vielä pitäisi muistaa liikkua, syödä terveellisesti, viettää aikaa perheen ja ystävien kanssa. Lista on loputon. Kiireessä elämästä tulee suorittamista ja tärkein unohtuu; läsnäolo tässä hetkessä.

Onneksi omaa mieltä ja kykyä elää tasapainossa voi harjoittaa mindfulnessin avulla. Kyse on hyväksyvistä, tietoisesta läsnäolosta. Center for Mindfulness OY:n toimitusjohtaja **Leena Pennanen** toi mindfulness-menetelmän Suomeen vuonna 2003.

– Ihmisille on tyypillistä murehtia menneitä ja olla huolissaan tulevasta. Toimimme myös siten, että pyrimme karttamaan kaikkea epämiellyttävää. Menetelmän avulla kehitetään mieltä niin, että hyväksymme nykyisen hetken juuri sellaisena kuin se on. Kaikki ongelmat eivät välttämättä häviä mieltä harjoittamalla, vaan suhtautuminen niihin muuttuu. Kun elämme tässä hetkessä, syntyy myös uusia oivalluksia menneestä ja tulevasta.

Menetelmän juuret ovat 1970-luvulla; lääketieteen professori **Jon Kabat-Zinn** Massachusettsin yliopistosta halusi helpottaa kroonisesti sairaiden ja kipupotilaiden elämää. Syntyi MBSR-menetelmä (Mindfulness Based Stress Reduction), joka pohjautuu monipuolisiin meditaatio-, hengitys- ja joogaharjoituksiin. Leena Pennanen tutustui menetelmään jo 90-luvun puolivälissä opiskellessaan kehopsykoterapiaa ja kouluttautuessaan joogaopettajaksi Saksassa, jonne perhe muutti miehen työn perässä. Nykyisin hän kouluttaa Mindfulness-MBSR-ohjaajia ja ohjaa erilaisia mindfulness-kursseja sekä Suomessa että Saksassa.

– Kiinnostuin mindfulnessista, koska näin miten lyhyessä ajassa ihmisten elämässä tapahtui positiivinen käänne. Tapa suhtautua asioihin ja omaan itseen muuttui.

Pennanen elää kuten opettaa: tekee säännöllisesti meditaatioharjoituksia, joogaa ja käy retiriiteissä.

– Olen itse saanut apua mindfulnessista esimerkiksi erilaisiin kiputuntemuksiin sekä vaikeisiin tunnetiloihin. Jotta pystyn ohjaamaan ja kouluttamaan muita, omakohtainen kokemus sekä jatkuva oma meditaatioharjoittelu on tärkeää.

Mindfulness-kursseista on lyhyessä ajassa tullut suosittuja. Myös työelämässä kysyntä on kasvanut.

– Elämme ärsykkeiden täyttämässä maailmassa. Mieli joutuu koviin, kun muun muassa sosiaalinen media kuormittaa meitä. Nykyajalle tyypillinen ongelma on, että meidän pitäisi olla koko ajan tavoitettavissa, Pennanen toteaa.

Menetelmä sopii kaikille ikään tai kuntoon katsomatta. Harjoitusten kirjo on monipuolinen. Ne voivat olla ohjattuja tai omatoimisia, tapahtua joko makuulla, istuen tai liikkeessä. Myös omassa arjessa voi harjoittaa läsnäoloa kaikissa tilanteissa.

– Tavoitteena on pyrkiä pois automaatio- toiminnosta eli siitä, ettei hetken päästä edes muista mitä aiemmin teki. Yksi hyvä keino on aistia sisään- ja uloshengitystä. Kun lähtee kävelyllä, niin keskittyy aistimaan luontoa sekä kehon ja mielen tuntemuksia. Välipalaa ei tarvitse hotkaista, vaan voi keskittyä mais- tamiseen. Kun aistimme, elämme vahvasti tätä hetkeä.

Vaikutukset alkavat näkyä muutamien harjoituskertojen jälkeen. Aluksi viisikin minuut- tia päivässä riittää. Hiljalleen aikaa voi nostaa 10 minuuttiin – pidempi aika takaa syvemmän rentoutumisen. Mieli kehittyy sitä mukaan, kun harjoituksia tekee. Pikaratkaisua oman elämän haasteisiin ei silti pidä odottaa, vaan harjoituksia tulee tehdä säännöllisesti ja opit- tua läsnäolon taitoa täytyy ylläpitää. Harjoit- tusten tekeminen voi aluksi tuntua hankalalta.

– Usein ihmiset tuntevat epäonnistuvansa, kun meditaatiossa oma mieli harhailee. Tämä on täysin normaalia. Harjoitus on huomion palauttamista satoja kertoja esimerkiksi hengi- tykseen. Tarvitaan ystävällistä suhtautumista sekä mielen harhailuun että omiin ajatuksiin. Sanon aina, että ajatukset eivät hypi, vaan huomio hyppii ajatuksesta toiseen. Ajatukset ovat vain ajatuksia, joita tulee ja menee, Pen- nanen toteaa.

Harjoittelemalla säännöllisesti elämänlaatu kohenee, elämänilo palaa ja suhde omaan itse- seen paranee. Kyky ylläpitää tasapainoa ja hal- lita stressiä lisääntyy. Säännöllinen harjoittelu parantaa myös fyysistä terveyttä, sosiaalisia taitoja ja luovuutta. Harjoituksilla voi saada apua muun muassa uupumukseen, ahdistu- neisuuteen, unettomuuteen, suolistovaikeuksiin, aineenvaihdunnan ongelmiin ja korkeaan verenpaineeseen. Mindfulness ei välttämättä paranna sairauksia, mutta sen avulla voi osal- taan edistää paranemista.

MINDFULNESSIA käytetään usein myös kipu- tuntemuksissa.

– Tavoitteena on, että huomio ei kiinnity kipuun, vaan hengitykseen, joka on eri asia kuin kipu. Hiljalleen suhde kipuun ja kivun

kokemiseen muuttuu. Itselläni on kipuja, mut- ta ne eivät yleensä rajoita elämäni, Pennanen kertoo. Samalla hän toteaa, että mindfulness- menetelmä voi osaltaan auttaa hyväksymään myös kuuloon liittyvät ongelmat. Hän itse kärsii stressiin liittyvästä tinnituksesta, joka helpottuu meditaation avulla.

– Omalla kohdallani tiedän kärsiväni stres- sistä, kun korvat alkavat soida. Silloin on aika pysähtyä.

Mistä sitten lähteä liikkeelle, jos oman mie- len hallinta ja kehittäminen kiinnostaa? Kal- liita kursseja ei välttämättä tarvita, vaan yk- sinkertaisimmillaan voi pyrkiä kiinnittämään huomion siihen, että on läsnä eri tilanteissa. Harjoituksia voi tehdä paikkaan tai aikaan katsomatta, vaikkapa ruuhkabussissa. Kun mieli harhailee, niin pyrkii jälleen palaamaan tähän hetkeen. Joskus rentoutuminen herättää vaikeitakin tunteita. Niiden hyväksymises- sä kurssi on paikallaan. Verkon syövereistä löytyy moninainen tarjonta, mutta Center for Mindfulnessin kouluttamat ohjaajat tunnistaa CFM®-tunnisteesta.

Lisätietoja: <http://www.mindfulness.fi/>

Älypuhelimien voi ladata sovelluksen Mind- fulness apps Leena Pennanen, jossa on erilaisia harjoituksia. Hinta 1,79-2,79€ riippuen sovel- luskaupasta. •

Pieni Mindfulness-harjoitus

Lähde kävelyllä ja suuntaa
huomio eri aisteihin: mitä
näet, miltä kehossa tuntuu
(tuuli, lämpötila), minkälaisia
tuoksuja ilmassa on, mitä
kuulet. Kiinnitä huomio
rauhalliseen sisään- ja
uloshengitykseen. Mieli
saattaa vaeltaa – hyväksy se
ja palaa harjoitukseen.
Nauti tästä hetkestä.

Kiertävä reportteri kohtaa matkatessaan monia tuttuja kasvoja julkisuudesta ja kyselee mitä heille kuuluu ja kuinka he huoltavat kuuloaan.

Elokuvateattereissa hetkellisiä äänipiikkejä

Mari Rantasilalla on kolme ammattia, joihin kaikkiin liittyy äänimaisema oleellisena osana. Hän on ansioitunut muusikkona, näyttelijänä kuin ohjaajanakin. Rantasila on huolissaan elokuvateattereiden äänentasoista. Etenkin lastenelokuvien äänentasoista on tullut palautetta. Rantasila kävi vasta tutkituttamassa kuulonsa ja onneksi se on vielä kunnossa. Suvussa on kuitenkin rasitteena huonokuuloisuutta.

- Olen hieman herkkäkorvainen, hän sanoo.

Porissa varttunut ja nykyisin Helsingissä asuva Rantasila on ohjannut kolme ensimmäistä *Risto Rämpääjä* -lastenelokuvaa. Supersuosittu **Sinikka** ja **Tiina Nopolan** kirjasarjat ovat keränneet valkokankailta satojatuhansia katsojia. Elokuvateattereita koskevat sosiaali- ja terveysministeriön asettamat melurajoitukset. Äänet antavat elämyksiä ja tukevat tarinaa; välillä on hiiskumaton hiljaisuus, jonka jälkeen tehosteet saattavat jyrähtää. Huipputasot eivät saa nousta yli 115 desibelin. On kuitenkin yksilöllistä, miten häiritseväksi äänenvoimakkuuden kokee, mutta herkkäkorvaisten kannattaa varata mukaansa korvatulpat – niin lapset kuin aikuisetkin.

- Elokuvateattereissa ovat äänet aivan liian lujalla välillä. Varsinkin lastenelokuvissa tästä on tullut paljon valituksia. Laitoimme

ensimmäisen Rappääjän äänentason selkeästi hiljaisemmalle kuin elokuvien äänet yleensä ovat, mutta silloin mainokset tulivat paljon kovempaa kuin itse elokuva ja se vaikutti negatiivisesti katsomiskokemukseen. Laskimme sen jälkeen äänien tasoa yksittäin, ei yleisesti koko elokuvan äänen tasoa. Itse pidän välillä sormia korvissa, jos äänen taso nousee liian kovaksi elokuvateattereissa, Mari kertoo.

- Kaikkeen kolmeen ammattiini liittyy äänimaisema oleellisena osana. Muusikkona se on musiikkia, näyttelijälle puhe on tärkeä osa työtä ja ohjaajalle äänimaisema on aivan oleellinen osa elokuvaa. Se vaikuttaa hurjasti kokonaisuuteen, sekä hyvässä että pahassa. *Gravity*-tieteiselokuvassa on esimerkiksi uskomaton äänimaailma, joka on parasta koko leffassa.

MONIPUOLINEN Mari Rantasila pitää kaikista pienistä teattereista, joissa voi puhua välillä mahdollisimman hiljaa, ja silti ääni kantaa ilman mikrofonia. Huoneteatteri Jurkka on yksi hänen suosikeistaan.

- Pidän myös pienistä intiimeistä keikkapaikoista, joissa voi käyttää volyymia vaihtelevasti. Välillä voi laulaa ihan kuiskaten, välillä vaikka huutaa. Pienissä tiloissa saa mielestäni yleisöön paremmin kontaktin kuin isoissa massatapahtumissa. Käytän kyllä lähes aina laulukeikoillani äänentoistoa, mutta esiinnyimme niin hiljaisella volyymilla kuin mahdollista, että nyanssit pääsevät esiin.

RANTASILA kuuntelee kotona mielellään radion puheohjelmia tai musiikkia. Perheessä soiteetaan ja lauletaan paljon, joten aina jostain huoneesta kuuluu jonkinlaista musaa vähintään tallenteena.

- Kaikki liian kovat äänet ärsyttävät ehdottomasti. Myös taustamusiikki saattaa joskus ärsyttää. Lukiessani haluan, että on ihan hiljaista.

- Eri ohjauksiin tarvitaan erilaista musiikkia, joka herättää mielikuvituksen lentoon juuri kyseistä käsikirjoitusta inspiroivalla tavalla. Joskus siis tarvitaan ärhäkkääkin musiikkia, joskus niin hiljaista äänimaisemaa kuin mahdollista.

- En voi ymmärtää kun ihmiset puhuvat kännykkään järjettömän kovalla äänellä yleisissä tiloissa esimerkiksi pitkiä puheluita busseissa tai junissa. Se häiritsee todella. Lisäksi kaikki liian kovat äänet häiritsevät. Kun haarukka raapaisee lautasta, AUTS, kun liidut raapivat liitutaulua, AUTS siitähän!

- **ÄÄNIYMPÄRISTÖ** voi myös rentouttaa, riippuen tietenkin mielentilasta. Joskus pitää mennä metsään kuuntelemaan vain luonnon ääniä. Mökkimme on saaristossa. Siellä on sellainen äänimaisema, jota kuunnellessa todella ren-

toutuu. Joskus toisaalta rentoudun musiikkia kuunnellessa.

Rantasila pitää huolta kuulostaan. Hän on huomannut, että esimerkiksi ravintoloissa hänellä on joskus vaikeuksia kuulla keskustelua. Niinpä hän kävi vastikään tutkituttamassa kuulonsa.

- Kuuloni on vähän iän myötä huonontunut, mutta vielä kuitenkin ihan normaalilla tasolla. Olen aika herkkäkorvainen, en siedä vaikkapa konserteissa liian kovaa äänentoistoa ollenkaan. Minulla on usein korvatulpat mukana, mutta parempi olisi jos äänentoisto olisi sellaisella tasolla, että musiikkia voi kuunnella ilman korvatulppia.

- Kuulontutkimus on tuttua myös äitini kautta. Äitini on 93-vuotias. Hän sai puolitoista vuotta sitten kuulolaitteen. Hänen on ollut vähän vaikea tottua siihen, mutta nyt sujuu jo paremmin. Olisi pitänyt hankkia se hänelle ai-koja sitten. Hän itse vastusti sitä niin kovasti, joten se jäi hankkimatta. Olen päättänyt, että minä hankin itselleni kuulolaitteen ainakin ajoissa, sitten kun sitä tarvitsen. Nuorempana siihen on helpompi tottua. Nykyään ne ovat niin huomaamattomia, ettei ulkonäköongelmaa ole - ja vaikka olisikin, tärkeintä on se, että kuulee, ei se, miltä näyttää! Äitini asuu hoivakodissa, jossa on paljon kuulorajoitteisia, joten asia on minulle tuttu. Eräällä ikäiselläni ystävällä on kuulolaite ja se on aivan uskomattoman huomaamaton.

RANTASILALLA ovat kädet täynnä tekemistä. Hän on Jussi-ehdokkaana naissivuosa elokuvasta *Henkesi edestä*. Hänellä on suunnitelmassa kaksi elokuvaohjausta ja yksi teatteriohjaus. Elokuvat menevät aikaisintaan vuodelle 2017 - 2018.

- Alan kuitenkin koekuvata jo nyt talvella *Puluboi*-nimistä hahmoa lastenelokuvaan *Puluboin ja Ponin leffa*, joka kuvataan 2017 kesällä, jos rahoittajat vain suovat.

- Keväällä minulta ilmestyy myös uusi single, tiedoksi musiikkini kuuntelijoille. Pidän kevään aikana useampia workshoppeja näyttelijöille eli opetan. Minut voi nähdä pienessä ympäristöministeri Paula Lehtomäen osassa 22.1. ensi-illassa olleessa elokuvassa *Jättiläinen*. Se kertoo faktan ja fiktion sekoituksena Talvivaaran kaivoksen eri vaiheista. Suositelen sitä lämpimästi! Elokuva kertoo paljon suomalaisesta demokratiasta jännitysdraaman keinoin. Talveen mahtuu myös muutamia laulukeikkoja.

- Omilla keikoillani pidän äänentoiston niin maltillisena, että korvatulppia ei tarvita, mutta muiden konserteissa pidän niitä mukana, että voin tarpeen tullen laittaa ne korviini, hän summaa. •

Täyden palvelun käsityöpaja

Turun Yliopistollisen Keskussairaalan (TYKS) U-rakennuksen kellarikerroksessa toimivaa korvakappalelaboratoriota voi täydestä syystä kutsua täyden palvelun käsityöpajaksi. Korvakappalevalmistaja Päivi Niskasen työmaa sekä työpäivät ovat antoisia.

– Tulin tähän tehtävään työtoverini pyynnöstä. Olimme opiskelleet samassa hoitoalan oppilaitoksessa ja tiemme olivat sittemmin eronneet. Vuosien kuluttua hän yllättäen pyysi minut Tampereelle muuttaneen työparinsa tilalle. Pääsin tositoimiin heti ensimmäisenä kesänäni. Näissä korvakappalevalmistajan töissä olen ollut jo 16 vuotta.

Korvakappalevalmistajalla ei ole omaa ammattitutkintoa, vaan työ opitaan käytännössä.

– Minulla on perushoitajan koulutus, ja varsinainen työni olen oppinut työpariltani. Esi-merkiksi kuulontutkijan koulutusta ei työssä tarvita. Toki meidän pitää ymmärtää kuulokäyriä, Päivi kertoo.

Työpäivät ovat hyvin vaihtelevia.

– Meitä on täällä kolme korvakappalevalmistajaa, joista harvoin kaikki kolme ovat samaan aikaan paikalla. Joskus on todella vilkasta, joskus taas hyvin hiljaista.

Työmäärästä kertoo, että vuonna 2015 korvakappalelaboratorio palveli noin 3 100 asiakasta.

TYKSissä kaikki korvakappaleet tehdään alusta loppuun käsityönä niin lapsille, työikäisille kuin vanhuksillekin. Vain kiireisimpinä aikoina turvaudutaan ulkopuoliseen apuun. Sitä varten laboratorion nurkassa on korvakappalemallien 3D-skanneri. Omien asiakkaiden palvelemisen lisäksi TYKS palvelee muita alu-

een sairaaloita ja jopa yksityisiä tahoja.

– Jos skannatun mallin perusteella sarjatyönä ulkomailla tehty korvakappale ei sovi, se tulee usein meille korjattavaksi.

– Asiakas tulee hakemaan korjatun korvakappaleen henkilökohtaisesti, ja samalla testataan sen sopivuus. Meillä voisikin sanoa olevan täällä varsinainen käsityöpaja, Päivi naurahtaa.

Myös korvakäytäväkojeiden mallinotot tehdään TYKSin korvakappalelaboratoriossa.

– Aiemmin teimme korvakäytäväkojeet kokonaan täällä, mutta työmäärä paisui liian suureksi. Nykyään otamme mallin ja luovutamme valmiin kojeen, maahantuoja hoitaa kojeen rakentamisen. Nykyään muuten trendinä on ottaa korvakäytäväkoje molempiin korviin.

KORVAKAPPALEEN VALMISTUS aloitetaan mallinotolla. Korvaan pursotetaan silikonista, joka jähmettyy muutaman minuutin. Seuraavaksi se kastetaan sulaan vahaan, joka estää muotin tarttumisen siihen. Seuraavaksi tehdään varsinainen korvakappale, joka kovetetaan ultraviolettivalolla erityisessä uunissa. Kovien korvakappaleiden muotti on silikonista, pehmeiden kipsiä. Vain koviin korvakappaleisiin voi laittaa koristeita. Ne sekoitetaan korvakappalemassaan ennen kovetusta.

– Työssä käytetään varsin myrkyllisiä ja allergisoivia aineita, ja siksi meillä on erittäin tarkat turvallisuusmääräykset ja tehokkaat vetokaapit.

Pehmeät korvakappaleet ovat edelleen suosittuja, ja niitä tehdään hyvin pienille lapsille ja vaikeasti kuulovammaisille, jotka tarvitsevat tiiviin korvakappaleen. Kysymykseen korvakappaleen vaihtovälistä Päivi antaa perusneuvon.

– Kun se tuntuu huonosti sopivalta tai esimerkiksi pehmeän korvakappaleen väri muuttuu rumaksi vaikon vaikutuksesta, on syytä tulla teettämään uusi korvakappale. Myös rikkoutuneen korvakappaleen tilalle tehdään uusi.

Laboratoriossa on silmiinpistäväenä yksityiskohtana oma kärry, joka pursuilee värillisiä hileitä, strasseja, lasihelmiä ynnä muita askartelukaupan koristeita. Kärry tuo mieleen askartelukerhon aarteet, ja toimi tämän jutun innostajana.

– Materiaalit ovat ihan tavallisesta askartelukaupasta, Päivi kertoo.

– Vaikka korvakappaleet kovetetaankin uunissa, kovetus tapahtuu uv-valolla eivätkä koristeet sula. Mahdollisuutta värillisen korvakappaleen tekoon tai koristeiden lisäämiseen tarjotaan kaikille asiakkaille.

Korvakappaleen mallinottoon tullut, 70 vuotta täyttäneenä Ruisrockiin ilmaiseksi päässyt **Annikki Tiainen** ei kuitenkaan lämmennyt väreille korvakappaleessa.

– Ihmiset ovat niin uteliaita, hän kuittaa lyhyesti.

VÄREJÄ HALUTAAN Päivi Niskasen mukaan korvakappaleeseen vaihtelevasti. Jutunkopäivänä valmiiden korvakappaleaihioiden tarjottimella vain kaksi kahdestakymmenestä oli värillisiä. Päivi ei pidä kirjaa tavallisten

Annikki Tiainen mallinotossa.

ja koristeltujen korvakappaleiden voimasuhteista. Hän kuitenkin vakuuttaa, että joinakin päivinä enemmistö tilauksista on koristeltuja korvakappaleita. Lapset ja nuoret ovat innokkaimpia värillisten korvakappaleiden halujia, mutta jotkut vanhemmat torjuvat ajatuksen. Mallinnuksessa ei ehdi syventymään kiellon syihin, joten korvakappaleet tehdään vanhempien toiveiden mukaisiksi.

– Nuorillakin on ikäkausia, jolloin kaikenlainen massasta erottuminen on paha asia. Enimmäkseen nuoret kuitenkin haluavat korvakappaleensa värillisenä. Kultahiput ja timantit korvakappaleessa ovat kysyttyjä koristeita. Lempivärinä naisilla ja tytöillä on vaaleanpunainen, pojat yllättäen suosivat monivärisiä korvakappaleita.

– Koristeitakin pojat haluaisivat, mutta askartelukaupoista on hankala löytää poikamaisia koristeita, Päivi toteaa hieman pahoillaan.

Miehet puolestaan luottavat usein Päivin taiteelliseen silmään, eräskin vakioasiakas toteaa hänelle aina: ”Tee sellainen kuin haluat!”

Kysymykseen uusimmista trendeistä Päivi toteaa, että huolimatta eri tahojen koulutuksista ja esittelytilaisuuksista samat asiat pyörivät alalla. Uutuutena ovat tulleet ohutletku- ja ns. tippikojeet, mutta koska ne tulevat kokonaan maahantuojilta, ne ovat Päiville tuntemattomampia.

– Korvakappaleita tarvitaan edelleen, ja asiakkaita riittää jokaiseen päivään, hän summaa lopuksi. •

TEKSTI JA KUVA: ANNINA VIRTÄ

Porin Kuuloyhdistys näkyy, osallistuu ja vaikuttaa

Porin kuuloyhdistys on monessa mukana. Yhdistys luennoi ikäkuulosta ja esittelee toimintaansa erilaisissa tapahtumissa. Kuulonsuojelu- ja kuunteluolosuhdeasioissa se tekee yhteistyötä viranomaisten ja päättäjien sekä eri yritysten ja yhdistysten kanssa. Yhdistyksellä on myös edustus vammaisneuvostossa ja jäsen teknisessä lautakunnassa.

– Kaikessa mukana oleminen, osallistuminen, silmät auki kulkeminen ja asioihin tarttuminen on tuonut yhdistykselle näkyvyyttä ja tunnettua niin, että nykyään meidän ei tarvitse tyrkyttää itseämme vaan pikemminkin meitä pyydetään mukaan erilaisiin tilaisuuksiin, toteaa yhdistyksen puheenjohtaja **Jukka Forsström**.

Porin Kuuloyhdistyksen kotipaikka on Satakunnan Yhteisökeskuksessa Porissa 38 muun yhdistyksen kanssa. Kuuloyhdistyksen sihteeri **Harri Salminen** on Yhteisökeskuksen hallituksessa. Muutenkin porilaiset ovat aktiivisesti mukana Yhteisökeskuksen toiminnassa. Juuri nyt valmistaudutaan Yhteisökeskuksen viisivuotistapahtumaan omalla esittelypöydällä.

Yhdistyksen ansiosta Yhteisökeskukseen on hankittu uusi äänentoisto ja -siirtojärjestelmä (induktiosilmukka) sekä palvelusilmukka.

Luentoja, esittelypöytiä, osallistumista

Porilaiset saavat usein luennointikutsuja. Luennoimassa on käyty Yhteisökeskuksen eri yhdistysten tilaisuuksien lisäksi mm. ammattikorkeakoulun vapaaehtoistyön jaksoilla ja 13 kaupungin ylläpitämässä vanhusten viri-kekerhossa.

– Luentojen aiheena on usein ikäkuulo ja kuulon apuvälineet. On tärkeää, että ihmiset ymmärtävät, mitä huonokuuloisuus on, ja mihin se vaikuttaa. Syrjäytyminen voi alkaa siitä, kun kuulo heikkenee ja aletaan välttelemään sosiaalisia tilanteita. Ikäihmiset suhtautuvat kuulokojeeseen monesti niin, että ”emmää semmosta tartte, kyl mää vielä jotakin kuulen” ... Paljon on tiedotettavaa, onneksi yhdistyksestä löytyy useita kuulolähipalvelijoita ja luennoitsijoita, kertoo yhdistysaktiivi

Ritva Salminen.

Harri Salminen on ollut koekaniinina ammattiopiston parturi-kampaamo-linjan parranleikkausnäytöksessä. Näytöksen ideana oli havainnollistaa, miten kommunikoida huonokuuloisen kanssa palvelutilanteessa, jossa ei voi käyttää kuulokojetta.

– Ihan konkreettisesti tekemällä näytettiin, miten vuorovaikutus onnistuu ilmeillä ja eleillä, vaikkei asiakas juuri kuulekaan, toteaa Harri.

Tänä vuonna yhdistys on esillä kaupungin perusturvan järjestämässä Seniorien terveystapahtumassa Kauppakeskus Puuvillassa. Aiemmin on osallistuttu terveydenhuollon ammattilaisille järjestetyille messuille ja työterveyshuollon kuulonsuojelun teemavuoteen. Porin Jazzeilla on kahtena viime vuonna jaettu yritysten lahjoittamia ilmaisia korvatulppia yhteensä noin 16 000 kappaletta.

Melutietoisuutta ja hyviä kuunteluolosuhteita

Näkyvyyttä ja julkisuutta Porin Kuuloyhdistys on saanut myös meluvalokampanjoinnillaan. Aluksi yhdistys teki kaupungille esityksen, että se hankkisi meluvaloja päiväkoteihin ja kouluihin. Kun kaupunki ei lähtenyt hankkeeseen mukaan, ryhtyi yhdistys yhteistyössä Isovanhempien yhdistyksen kanssa keräämään lahjoituksia yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä meluvalojen hankkimiseksi ja edelleen päiväkodeille lahjoitettavaksi.

Lahjoitusvaroin meluvaloja on nyt hankittu yli 20 päiväkotiin. Lahjoitustilaisuuksissa yhdistys on opastanut henkilöstöä meluvalojen käytössä sekä kertonut melun vaikutuksista terveyteen ja oppimiseen.

Yhdistyksen aloitteesta myös Kyläsaaren iltapäiväkerhoon hankittiin meluvalot ja asukas-yhdistyksen Kylätaloon tehtiin akustisia parannuksia.

Harri kertoo, että melukampanjointia on ollut myös saksalais-suomalaisessa Sachtleben-teollisuusyrityksessä. Yhdessä työterveyshuollon kanssa järjestettiin kuukauden mittainen kuulonsuojauksen kampanja. Meluvaloja asennettiin levyhalleihin, Kuuloliiton ja yhdistyksen esitteitä jaettiin ja pidettiin luentoja. Henkilöstölehdessä välityksellä tietoa melusta välitettiin sadoille työntekijöille Suomessa, Saksassa ja Yhdysvalloissa.

Satakunnan ammattikorkeakoululla on rakenteilla uusi koulukampus.

– Yhdistys osallistui jo alkuvaiheessa pääsuunnittelijan järjestämään esittelytilaisuuteen ja nosti esiin hyvien kuunteluolosuhteiden merkityksen. Jatkossakin seurataan hankkeen etenemistä ja varmistetaan, että toimivat kuunteluolosuhteet toteutuvat myös käytännössä, toteaa Jukka.

Yhdistys vaikuttajana -hanke ja yhteistyö

Kuuloliiton yhdistys vaikuttajana -hankkeet vuosina 2013–2015 ja 2015–2016 saivat alkunsa Jukka Forsströmin ideasta. Hän on ollut mukana hankkeiden suunnittelu- ja toteutusryhmässä. Porin yhdistys on yhdistyksenä osallistunut kumpaankin hankkeeseen. Ensimmäisessä hankkeessa toteutuneena tavoitteena oli saada induktiosilmukka Promenadi-kulttuurikeskuksen saliin. Toisessa, meneillään olevassa hankkeessa tavoitteena on saada palvelusilmukat kaupungin ja seurakuntien palvelupisteisiin.

Ritva ja Harri Salmisen mukaan Yhdistys vaikuttajana -hankkeesta on saanut rohkeutta ja pitkäjänteisyyttä esimerkiksi selvittää, mikä taho mistäkin asiasta päättää. Vaikuttamiseen on tullut myös suunnitelmallisuutta ja systemaattisuutta.

– Muilta osallistuvilta yhdistyksiltä on saanut uusia ideoita ja nähnyt miten muut toimivat. On tullut esiin vaihtoehtoisia tapoja toimia. Ja ehkä myös joustavuus, valmius vaihtaa omia toimintatapoja ja keinoja, on lisääntynyt.

– Nyt kulkee enemmän silmät ja korvat auki, on tullut rohkeutta puuttua epäkohtiin.

Harri, Jukka ja Ritva korostavat, että yhdistyksen vaikuttamistoiminnassa tärkeää on tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus sekä erilaisten vaihtoehtojen näkeminen. On myös hyvä keskittyä yhteen asiaan kerrallaan ja osata perustella asiansa.

– Vaikuttamisessa tarvitaan yhteistyökumppaneita, henkilökohtaisia yhteydenottoja ja vuorovaikutusta – kohtaamisia eri tahojen kanssa. Tarvitaan uskallusta lähteä mukaan yhteisiin juttuihin, tiivistävät porilaiset.

– Tarvitaan enemmän yhteistyötä kuuloyhdistysten ja eri vammaisjärjestöjen kanssa. Yhdistyksistä tarvitaan ehdokkaita päättäviin elimiin sekä rohkeutta lähteä mukaan poliittiseen toimintaan, lisää Jukka.

Tulevaisuuden haasteina porilaiset näkevät SOTE uudistuksen: julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin rajapinnat hämärtyvät. Todennäköisesti kolmannen sektorin rooli palveluntuottajana kasvaa. Tämä voi tarkoittaa, että yhdistyksissä kuulolähipalvelun kysyntä ja tarve kasvaa. Toisaalta kuntoutuspalveluita ostettaneen jatkossa yhä enemmän yksityisiltä palvelun tuottajilta.

– Kuuloliiton ja yhdistysten tärkeä tehtävä on varmistaa, että kuulon kuntoutus ja apuvälineet pysyvät asiakkaille maksuttomina, ja ettei palvelusetelien käytön myötä omavastuusuudet karkaa käsistä, sanoo Jukka.

Yhdistys vaikuttajana -hanke 2015–2016

- Hankkeessa on mukana 11 yhdistystä.
- Tavoitteena on rohkaista yhdistyksiä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja etsiä erilaisia vaikuttamiskeinoja ja yhteistyömuotoja.
- Hankkeessa jokaisella yhdistyksellä on oma paikallisista tarpeista ja epäkohdista nouseva vaikuttamisaihe ja -tavoite. Yhdistykset tekevät oman vaikuttamissuunnitelmansa ja toteuttavat sen.
- Kaikille yhdistyksille järjestetään kolme yhteistä toiminnanohjauspäivää ja seminaari. Yhdistykset saavat myös yhdistyskohtaista ohjausta.
- Lisätietoa vaikuttamisesta ja vaikuttajahankkeista: Yhdistysnetti/Vaikuttaminen
- Uusi vaikuttajahanke aloittaa syksyllä 2016. Lisätietoja: esa.kalela@kuuloliitto.fi

TEKSTI JA KUVAT RAIMO PURANEN

Kuusaan Kuulosille kunniapuheenjohtaja

Kuusaan Kuulokset viettivät perinteistä pikkujoulua Polven Juustolassa ensimmäisenä Adventtisunnuntaina 29.11.2015. Virkistysvastaavat olivat toivottamassa juhlaväkeä tervetulleiksi. Joululaulujen ja tervetuliaismaljojen jälkeen pääsemmekin maistelemaan kinkkua ja talon runsasta pitopöydän antia.

Ohjelman ja tietovisan jälkeen olikin juhlan virallinen osuus, kun ojennettiin kunniakirja Kuulosten pitkäaikaiselle puheenjohtajalle **Heikki Hämäläiselle**.

Puheessaan **Helga Puranen** sanoi: *"Kuusaan Kuulokset on kokouksessaan päättänyt kutsua Sinut Heikki Hämäläinen Kuulosten kunniapuheenjohtajaksi.*

Kiitoksena pitkästä ja ansiokkaasta työstä jota olet tehnyt kuulovammaisten hyväksi paikkakunnallamme. Olet voimia säästämättä ollut jakamassa kuulotietoisuutta niin kouluissa kuin diskoissa ja monissa muissa tapahtumissa. Voimia on sinulla riittänyt myös Liiton erilaisiin luottamustehtäviin ja näin olet tuonut Kuusaan Kuulokset yhdeksi Liiton huomattavaksi jäseneksi."

Kiitospuheessaan Heikki kertoi Kuulosten eri vaiheista ja samalla myös omasta kuulostaan ja kuulokojeen käytöstä.

Joulukahvien jälkeen yhdyimme kaikki päätöslauluun "Maa on niin kaunis".

Riitos

Lämpimät kiitokseni kaikille teille, jotka olette lähettäneet minulle kokemuksiinne kuulovammaisuudesta! Nyt kuitenkin joudun keskeyttämään kirjoitussuunnitelmani terveydellisistä syistä. Aika näyttää saanko sen päätökseen myöhemmin. Säilytän kirjeenne luottamuksella. Toivotan kaikille Kuuloviestin lukijoille hyvää ja onnellista vuotta 2016!

Raija Hämäläinen, Pieksämäki

Kippis uudelle toimintavuodelle!

- Päivän aiheina ovat piiriesitteet, viestinnän koulutuspäivän suunnittelu, kuulonsuojelutempauksen toteuttaminen, kesäpäivien tiedotus... luetteli Lounais-Suomen kuulopiirin viestintätyöryhmän puheenjohtaja **Meria Mäkinen** asialistaa.

Vaikka sää oli jäätävän kylmä ulkona, sisällä oli lämmin tunnelma, kun piirin esteettömyys- ja viestintätyöryhmäläiset suunnittelivat toimintaa Tampereella tammikuisena lauana.

Yhteistyö esteettömyystyöryhmän kanssa koetaan tärkeänä. Isoja kysymyksiä tulevaisuudessa ovat sote-ratkaisut, tulevat kuntavaalit ja vaaleilla valittavat maakuntavaltuustot.

- Viestinnällä on aika iso rooli myös vaikuttamisessa, totesi **Jukka Forsström** Porista.

Jouko Halonen on ansiokkaasti koonnut vuosien ajan piiriesitteen tietoja. Esitteen layouttiin oltiin tyytyväisiä. Yhteystietojen muuttuminen aiheuttaa aina joskus päänvaivaa, mutta niistäkin on selvitty.

Lounais-suomalaiset koolla, vas. Jaakko Kojo, Jukka Forsström, Erja Linkki, Meria Mäkinen ja Jouko Halonen.

Sauna ja kuulolaite

Keksintöihin voi luottaa. Käytäntö sen osoittaa. Paras keksintö on sauna. Esimerkiksi kuulolaite on siihen verrattuna leikkikalu.

Me suomalaiset olemme saunaihmissä. Kun ensin syntyy sinne ja sitten elämänsä ajan lämmittää sitä, menee likaisena, istuu löylyssä ja tulee sieltä puhtaana, niin huomaa taas käyneensä läpi syntymisen ihmeen.

Missä on kuulolaitteeni? Tämä kysymys herää aina saunan jälkeen. Olemme kuulon varassa. Kun se heikkenee, käy meille heikosti. Kuuluu vain huminaa.

No, ei tietystikään. Kuulovammainen menee lääkäriin ja saa kuulolaitteen.

Hetki, jolloin kuulolaite pannaan korvaan ja laitetaan päälle, on kuin olisi kesäisessä metsässä. Ympäristön maailma tulvii helkkyvänä tietoisuuteen. Siis korvan kautta hermoa pitkin aivoihin ja koko ruumiiseen.

Kaikkea tätä edeltää omakohtainen liittyminen paikalliseen kuuloyhdistykseen. Sen välityksellä pääsee sisään Kuuloliittoon. Sen työntekijät tekevät Kuuloviesti-lehteä, jota tutkiessamme olemme sisällä kuulomaailman keksinnöissä.

Jäseneksi esimerkiksi Kalajokilaakson Kuuloyhdistykseen hyväksytään, ketkä haluavat edistää sen toimintaa. Itse pitää tämänkin saunan lämmittää. Mutta me voimme toimia yhdessä.

Tämän ystävällisen lehden välityksellä tervehdin yhdistyksen jäseniä ja tiedotan lukijoille, että ovemme on auki uusille jäsenille.

VILHELM KUKKOLA

vilhelm.kukkola@gmail.com

Kirjoittaja on Kalajokilaakson Kuulo ry:n puheenjohtaja

UNO TAIMLA

6.1.1935–23.1.2016

*Ainult päev see lohutuseks mulle.
Sammuhaaval möödub elutee.
Isa taevast valvab kõige üle,
julgeks teeb see lapse südame. KLPR 334*

*Päivä vain ja hetki kerrallansa,
siitä lohdutuksen aina saan.
Mitä päivä tuokin tullessansa,
Isä hoitaa lasta armollansa. VK 338*

Viron Kuurojen Liiton pitkäaikainen varapuheenjohtaja ja Viron Huonokuuloisten Liiton, EVL perustaja ja myös sen pitkäaikainen puheenjohtaja Uno Taimla siunattiin viimeiselle matkalleen 30.1.2016 Tallinnan Rahun (Rauhan) kirkossa 81-vuotiaana.

Uno oli pitkään lähes ainoa virolainen kuulovammainen, jonka tunsimme Suomenlahden pohjoispuolella. Eläissään jo legendaarisen maineen saanut Uno Taimla on saanut ansioistaan mm. Viron Punaisen Ristin ansiomerkin, ja tietysti myös oman liittonsa kunniapuheenjohtajuuden.

Minä tapasin Unon ensimmäisen kerran jo vuonna 1979 Bulgarian Varnassa, jossa silloin oli Kuurojen Maailmanliiton (WFD) kongressi. Uno oli siellä Viron kuurojen matkanjohtajana ja minä perheeni kanssa turistina, joka muutamana päivänä kävin tutustumassa kuurojen järjestelyihin ja tulkkauksiin ja havaitsin ne aika surkeiksi. Harmi, kun minulla ei ole valokuvaa tuosta silloin 42-vuotiaasta Unosta.

En enää muista, miten Uno iskostui mieleeni Bulgariassa. Ilmeisesti jotenkin siten, että törmäsin jossain Neuvosto-Viron kuuroihin, ja huomasin heidän johtajansa osaavan puhua! Unokaan ei silloin tuntenut Suomesta muita kuin **Matti Vatasen**, silloisen Helsingin yhdistyksen pitkäaikaisen sihteerin, joka oli ahkera Viron vierailija mutta ei halunnut ketään mukaansa Viron matkoilleen.

Sitten tultiin jo 1990-luvulle, kun seuraavaksi pääsin kontaktiin Unon kanssa. Uno halusi irti Kuurojen Liitosta, joka ei hyväksynyt Unon tavoitetta saada hyväksyttävyyttä myös puhekielisille ”kuuroille”. Kävimme vaihtelevalla kokoonpanoilla Tallinnassa avittamassa Eesti Vaegkuuljate Ühingin perustamisessa. Espoon yhdistys lahjoitti käytöstään poistetun indukti-

osilmukan perustettavalle liitolle. Käydessäni vuonna 2014 Viron liiton toimistossa kuulin ja huomasin, että se samainen silmukka edelleen toimii!

Unon omasta elämästä sen verran, että hän syntyi Viron Harjumaalla Kosen kylässä, menetti kuulonsa jo nuorena, mutta kouluttautui silti sähköinsinööriksi. Uno teki varsinaisen elämäntyönsä Tallinnan Invalidien Ammattikoulun rehtorina.

Kuulovamma ei ollut hänelle esteeksi opinnoissa eikä töissä. Kaikkien muiden ilmaisemat epäilykset omien mahdollisuuksien ja voimien suhteen tyrmäsi Uno aivan suorasukaisesti – eihän yhden aistin puuttuminen muuta ihmistä vähemmän ihmiseksi.

Siteeraan tähän lopuksi erään muistotilaisuudessa lausuneen sanat suomennettuna:

”Rauhallista lepoa sulle Isän kodissa, Uno!”

KALLE TERVASKARI

Liisalle joka antoi kuulovammalle kasvot

*Mikä minä olen ketään moittimaan
vaikka kuuloni meni
vanhempieni ymmärtämättömyyden tähden*

*Mikä minä olen ketään moittimaan
vaikka korvia särki, rähmä ja räkä
valui koko lapsuuteni ajan*

*En kuullut vaikka tuijotin huulia
yritin niiltä lukea
toisten lasten sanomisia*

*Äitini kurkkumätäsairauden myötä
sain Bakteenin joka tuhosi kuuloni*

*Mikä minä olen ketään moittimaan
vaikka yöt itkin tyynyä vasten
korvieni kipua*

*Mikä minä olen ketään moittimaan
sainhan 10-vuotiaana terveydenhoitajalta
lähetteen lääkäriin*

Korvani leikattiin

*15-vuotiaana sain kuulolaitteen,
Rippikoulun jälkeen*

*Mikä minä olen ketään moittimaan
kuulolaitteen avulla
kuulen nyt hyvin*

*Kirsti Haga
Vaasa 3.11.2015*

Ensiaskeleita

*Kyllä se ilo oli silloin suuri
kun minä kuulokkeet olin saanut juuri.
Kun minä kotiin kävelin
tulevaisuutta jo suunnittelin.
Hyrräsi autot ja hyvä oli mieli,
tinttikin laulullaan iloaan kieli.
Aikoihin en ole laulua kuullut,
sen muualle muuttaneen olen jo luullut.*

*Ennen kuin kotiin kerkesin,
naapurin rouvalle kertoilin
ja yhdessä tekniikkaa ihmettelin.
Peiliinkin katsoin, miltä se näyttää.
Tutkitaan kuinka se toiveet täyttää.*

*Ennen kuin päivä iltaan ehti
minulla pakotti jo korvalehti.
Se poissa oli korvasta kokonaisen yön,
aamulla aloitin taas harjoitustyön.*

*Säädin kuulon ja musiikki soi.
nuoruusajat se mieleen toi.
Nyt vain suihkuun ja sitten juhlaan,
suotta mä yksin aikaani tuhlaan.*

*Kauhistus sentään! Mikä nyt eteen,
pudotin kuulokkeen pesuveteen!
On patteri märkä ja kuuloke mykkä,
itkua melkein tulla lykkää.
Kelle mä hätäni sanoiksi puen?
Silloin mä muistin VERTAISTUEN.*

*Nyt on kuuloke ehjänä mulla,
houkutus suuri on konserttiin tulla.
Teatterin tekstikin on ihan oiva,
ystävän ääni kauniisti soiva.
Helppohan tässä on taivalta jatkaa,
päivästä päivään elämän matkaa.*

Aino Väisänen

Kuntoutuskurssit 2016

www.kuuloliitto.fi/fin/kuntoutus

Lasten ja nuorten kuntoutus

Sopeutumisvalmennuskurssit, perhekurssit/ Kela

Kuulovammaisten koulunsa aloittavien lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60891, jakso 25.–29.4.2016

Kuulovammaisten alakoululaisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60892, jakso 25.–29.7.2016

Kuulovammaisten alle kouluikäisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60890, jakso 14.–18.11.2016

Kuntoutuskurssit, perhekurssit/ Kela

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60886 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 25.–29.1.2016, 2. jakso 6.–10.6.2016 ja 3. jakso 16.–20.1.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60888 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 9.–13.5.2016, 2. jakso 12.–16.9.2016 ja 3. jakso 24.–28.4.2017 HUOM: MUUTOS!

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60887 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 1.–5.8.2016, 2. jakso 30.1.–3.2.2017 ja 3. jakso 31.7.–4.8.2017 HUOM: MUUTOS!

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60889 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 17.–21.10.2016, 2. jakso 6.–10.3.2017 ja 3. jakso 18.–23.9.2017

Yksilölliset kuntoutusjaksot koko perheelle:

Perheet voivat hakea Kelalta myös harkinnanvaraisen tai vaikeavammaisen kuntoutuksen yksilöllisiä kuntoutusjaksoja. Kela tekee harkinnanvaraisen tai vaikeavammaisen kuntoutuspäätöksen vuodeksi eteenpäin ja kuntoutuskoti räätälöi jaksot ajankohdat perheen kanssa.

Monimuotoryhmäterapia:

Kyseessä ryhmämuotoinen avoterapia, jota puheterapeutti + musiikkiterapeutti ohjaavat yhdessä Kelan kuntoutuksena. Yli 4-vuotiaat

kuulovammaiset lapset, joilla on Kelan vaikeavammaisen kuntoutujan status. Ryhmä kootaan eri lasten kuntoutuspäätöksistä. Ryhmässä on 4-6 lasta 10 - 40 kertaa á 60-90 min. Kuntoutukseen haetaan Kelan päätös kuntoutusvastuutahon suosittelemana kuntoutussuunnitelman ja kuntoutustarpeen mukaan. Kuntoutuksen aikana kuntoutujille on tarjolla puhe-musiikkikuntoutusta kuuntelun ja kielellisten taitojen tueksi sekä vertaistukea ja vanhemmille omaa ohjausta.

Aikuisten kuntoutus

Aikuisten yksilölliset kuntoutusjaksot kuulo- ja kuulonäkövammaisille kuntoutujille:

Asiakkaat voivat hakea Kelalta

harkinnanvaraisen kuntoutujan yksilöllisiä kuntoutusjaksoja. Kela tekee harkinnanvaraisen kuntoutuspäätöksen vuodeksi eteenpäin. Jaksojen ajankohdat sovitaan asiakkaan ja Kuulo-Auriksen kanssa yhdessä siten, että Kuulo-Auris koostaa harkinnanvaraisista aikuisista kuntoutujista ryhmiä, jotta vertaistuki jaksoilla toteutuu. Omainen/omaiset voivat osittain osallistua kuntoutukseen.

Lomatoimintaa

Kuulo-Auris järjestää vuoden 2016 aikana 18 MTHL:n tuettua lomajaksoa Helsingissä. Lomat ovat yleislomia, jotka on suunnattu eri ikäryhmille: lapsiperheille, työikäisille sekä eläkeikäisille.
<http://www.auris.fi/mtlhn-lomat>

Koulutus

Kuulo-Auris kouluttaa ammattihenkilöitä tilauksesta. Koulutuksen sisältö suunnitellaan yhdessä tilaajan kanssa.

Lisätietoja: Kristiina Laakso p. 050 5118 046, Leena Krohn 040 5908 293
kristiina.laakso@auris.fi, leena.krohn@auris.fi
Kuulo-Auris Oy
Ilkantie 4, 00400 Helsinki
<http://www.auris.fi>
Kelan sivut: www.kela.fi

Kopolan kurssikeskus

Huonokuuloisten eläkeläisten sopeutumisvalmennuskurssit

* Kopola, Kuhmoinen
* 18.-22.4.2016, 9.-13.5.2015 ja 19.-23.9.2016

Kurssi on tarkoitettu kuulokojetta käyttäville kuulonkuntoutusta tarvitseville huonokuuloisille eläkeläisille ja heidän perheenjäsenilleen. Kurssi pyrkii edistämään huonokuuloisen toimintakykyä ja kuulovamman huomioimista jokapäiväisessä elämässä. Ohjelma sisältää kojeenkäytön opetusta, apuväline-esittelyä, kommunikaatio-opetusta, ryhmäkeskusteluja ja kuulovammaan liittyviä luentoja. Valinnassa etusijalla ovat ensikertalaiset. Kurssille haetaan Kopolan omalla hakemuslomakkeella. Kurssin kustantaa RAY/SVOL Lisätietoa: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Kuurotuneiden ja vaikeasti huonokuuloisten kurssi

4.-8.4.2016
22.-26.8.2016

Kurssi on tarkoitettu kuurotuneille ja vaikeasti huonokuuloisille aikuisille ja heidän omaisilleen. Kurssi pyrkii edistämään vaikeasti kuulovammaisen sosiaalista toimintakykyä. Ohjelma sisältää kommunikaatio-opetusta ja harjoituksia (huulilталuku, viittomat), ryhmäkes-

kusteluja yms., jolla parannetaan arjessa selviytymistä vaikeasti kuulovammaisena. Kurssille haetaan Kopolan omalla hakemuslomakkeella. Kurssin kustantaa RAY/SVOL Lisätietoa: p. 03 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Viitotun puheen ja kokonais-kommunikaation kehittämisskursi

Kopola, Kuhmoinen
24.-28.10.2016

Kurssi on tarkoitettu vaikeasti huonokuuloisille ja kuurotuneille ja heidän omaisilleen, jotka tahtovat oppia viitottua puhetta huulilталuvun tueksi. Kurssille haetaan Kopolan omalla hakemuslomakkeella. Kurssin kustantaa RAY. Lisätietoa: p. 03 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Tinnitus tutuksi ja turvalliseksi koulutuspäiväviikonloppu

*Kopola, Kuhmoinen, Velisjärventie 50

*29.-31.7.2016

Hinta on 200 euroa/hlö. Kurssin kustantaa keskussairaala tai itse maksaen. Vetäjänä korvalääkäri Elina Rytsölä ja psykologi Satu Laitinen. Ilmoittautuminen Kopolaan. Kuntoutuspäivän tavoitteena on antaa tietoa tinnituksesta ja tinni-

tuksen uudelleenoppimishoidosta (TRT-kuntoutus) sekä antaa mahdollisuus miettiä elämää eteenpäin saadun tiedon pohjalta. Päivän vetäjinä korvalääkäri Elina Rytsölä, fysioterapeutti Piia Arrenius ja psykologi Satu Laitinen. Maksajana keskussairaala tai terveyskeskus. Hakeminen Kopolan lomakkeella. Lisätietoa: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Lomatoimintaa Kopolassa

Tuetut lomat teemalla: Virkistystä, vertaistukea ja elämänoimaa

* 16.-21.5.2016, 8.-13.8.2016, 5.-10.9.2016, 10.-15.10.2016.

Tuetut lomat on tarkoitettu huonokuuloisille aikuisille ja heidän omaisilleen. Tavoitteena on kuulovammaan liittyvän tiedon ja vertaistuen tarjoaminen, liikunnallinen aktiivointi, virkistys, retket, kädentaidot ja lepo. Omavastuuosuus on 50 euroa/hlö/lomapaketti. Hintaan kuuluu täysihoito ja ohjelma. Matkat omakustanteisesti. Tuetulle lomalle haetaan Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n kautta (Mannerheimintie 31 B 20, 00250 Helsinki), p. 010 2193 460, lomat@mtlh.fi

Itsemaksettavat lomat ja viikonloput

Nämä on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille. Lomatapahtumien hintaan kuuluvat ruokailut, majoitus ja opetus. Hinta vaihtelee 100 ja 200 euron välillä riippuen tapahtuman kestosta ja tyypistä. Ilmoittautuminen Kopolaan. Kesäpäivät sisältävät liinavaatteet. Viikonloppuihin ei sisälly liinavaatteet mutta ne voi saada 15 euron lisähintaan Kopolasta. Viikonloput alkavat perjantai-iltana, jolloin on iltapala ja saunominen. Lisätietoa ja ilmoittautuminen: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Talviliikunta-viikonloppu

11.–13.3.2016 100 €

Neulonta/Kädentaitoviikonloppu

8.-10.4.2016 100 €

Implanttiviikonloppu

27.–29.5.2016 100 €

KKY:n viikonloppu

1.-3.7.2016 100 €

KKY:n kesäpäivät (elokuva)

5.-8.7.2016 200 €

Frisbeegolf-viikonloppu

29.–31.7.2016 100 €

Viittomakesäpäivät

2.-5.8.2016 200 €

Kädentaitokesäpäivät

16.–19.8.2016 200 €

Vertaistoimintaviikonloppu

26.–28.8.2016 100 €

Huulilतालukuviikonloppu

16.–18.9.2016 100 €

ERIKI AHONEN

Kirjallisuuspäivät

27.–29.9.2016 120 €

Kinkerit

23.–25.9.2016 100 €

Eräviikko

6.-9.10.2016 200 €

Some-viikonloppu

21.–23.10.2016 100 €

Viitotun puheen viikonloppu II

11.–13.11.2015 100 €

Kekri (Sadonkorjuun juhla)

18.–20.11.2016 100 €

Kopolan pikkujoulu

25.–27.11.2016 100 €

Jouluaskarteluviikonloppu

9.-11.12.2016 100 €

Yhteystiedot:

Kuuloliitto ry, Kopolan kurssikeskus, Johtaja Satu Laitinen
Velisjärventie 50, PL 11, 17801 Kuhmoinen, 03 5522 111, 040 7703803,
satu.laitinen@kuuloliitto.fi
Kotisivut: www.kopolakuhmoinen.fi
Facebook sivut: Kopola Kuhmoinen

Alueelliset sopeutumisvalmennuskurssit 2016

Kuuloliitto järjestää vuonna 2016 ikääntyneille kuulokojeen käyttäjille ja heidän läheisilleen alueellisia sopeutumisvalmennuskursseja. Kurssipaikkakunnat ovat:

- 1.- 2.3.2016 Kuhmo, Hotelli Kalevala
- 5. - 6.4.2016 Joensuu, Vetrea
- 18. - 19.5.2016 Kemin seutu
- 7. - 8.9.2016 Raaseporin seutu
- 11. - 12.10.2016 Viitasaaren seutu
- 15. - 16.11.2016 Hotelli Rantasipi Rukahovi

Sopeutumisvalmennuskurssien tavoitteena on, että osallistujat saavat tietoa ikäkuulosta ja sen vaikutuksista toimintakykyyn. Ohjelmassa on kuulokojeen käytön opastusta, huulilतालuvun harjoitusta ja vertaiskeskusteluja huonokuuloisuuden

kokemuksesta sekä voimaantumisen keinoista. Kurssin aikana tutustutaan myös induktiosilmukan ja kirjoitustulkkauksen käyttöön.

Kurssit sisältävät kurssiohjelman, täysihoidon ja majoituksen kahden hengen huoneessa. Kurssit järjestetään Raha-automaattiyhdistyksen tuella ja ovat osallistujille maksuttomia. Matkakuluista osallistujat vastaavat itse.

Kurssikokonaisuuteen kuuluu jatkokotapaaminen, joka järjestetään noin kahden kuukauden kuluttua varsinaisesta kurssista. Tapaamisen aikataulu sovitaan kurssilla.

Lisätietoa ja hakemuslomakkeita saa kurssivastaava Maria Timoselta

p. 0400 903 407, maria.timonen@kuuloliitto.fi ja Kuuloliiton aluetyöntekijöiltä sekä verkkosivuilta www.kuuloliitto.fi/tapahtumat/kurssit.

Hakemukset tulee lähettää viimeistään kolme viikkoa ennen kurssin alkamista osoitteella:

Kuuloliitto ry, Itä-Suomen alue-toimisto, Teletie 6E, 70600 Kuopio.

Uusi osoite 1.4.2016 alkaen: Kuuloliitto ry, PL 1188, 70211 Kuopio

Hakijoille ilmoitetaan kurssivalinnasta kirjeellä kaksi viikkoa ennen kurssia. Valinnassa etusijalla ovat hakijat, jotka eivät aikaisemmin ole osallistuneet huonokuuloisten sopeutumisvalmennukseen.

tiedottaa

TEKSTI: MAIRE PALTARE

KUVAT: SATU LAITINEN JA MAIRE PALTARE

Talvinen Kopola toimii

Lumitilanne vaihtelee Kopolassakin aina sään mukaan, mutta talvellakin hiljaisen vuodenvaihteen jälkeen talvisessa Kopolassa on toimintaa. Vuodenvaihteessa on tehty pientä remonttia. Kopolaan on saatu keittiöön uusi kylmiö ja yläkerrassa on tehty ilmastointiremonttia.

Helmikuussa on pidetty muutama kurssi. Valitettavasti musisointiviikonloppu peruuntui yhteensattumien, mm. monien piirien neuvottelukuntien päivien takia, mutta viikonlopulle pyritään etsimään uusi ajankohta syksystä.

Ajankohtaista on hakeutua eläkeläisten sopeutumisvalmennuskursseille, joista seuraava on 18.–22.4. ja kuuroutuneiden ja vaikeasti huonokuuloisten kurssille, joista ensimmäinen 4.–8.4. Kurssilla ei ole omavastuuta. Tuetut lomat alkavat toukokuussa, ensimmäinen 16.–21.5. Tuetuilla lomaviikoilla on omavastuu vain 50 euroa, ja niille on haettava kolme kuukautta ennen kurssin alkua.

Myös itsemaksettavat harrastusviikot ja viikonloput ovat edullisia. Ajankohtaisin on 11.–13.3. talviliikuntaviikonloppu, jolloin Kopolan kaunis ympäristö mahdollistaa monenlaista liikuntaa.

Yhdistykset: Kannattaa muistaa, että Kopola räätälöi toiveiden mukaisia edullisen hintaisia viikkoja, kursseja ja viikonloppuja. Bussi vain täyteen ja talviretkelle tai talvilomaviikolle Kopolaan!

Kursseista ja muusta saa tietoa mm. www.kopolakuhmoinen.fi -sivulta, ja kursseille ilmoittaudutaan Satu Laitiselle (PL 11, 17801 KUHMOINEN, puh. 03-552 2111 tai 040 7703803, sähköposti: satu.laitinen@kuuloliitto.fi). Häneltä saa myös hakemuskavakkeet.

Kopolan Kannatusyhdistyksen elokuvapäivät

Tämän sivun kirjoittaja oleilee tällä hetkellä Espanjassa ja lähettää teille, Kuuloviestin lukijat, kevätterveiset. Tällä hetkellä täällä ajankohtaista ovat mantelipuu-pellot, jotka ovat valkoisenaan kukkivia mantelipuita. Kuva tahtoo virittää ajatukset kesään, jolloin Kopolan Kannatusyhdistys järjestää elokuvapäivät 5.-8. heinäkuuta. Allekirjoittanut on päivien vetäjänä, mutta päiville pyritään saamaan nimekkäitä luennoitsijoita. Päivien ohjelma valmistuu lähikuukausina, eli seuraavassa Kuuloviestissä voimme kertoa tarkemmin.

Päivien tärkeitä nimiä ovat Kopolassa syntynyt tunnettu näyttelijä Rauha Rentola, Hella Wuolijoki, joka nuorena tyttönä muutettuaan Virossa Suomeen vietti ensimmäisen kesän Kuhmoisissa, ja Mikko Niskanen, joka siirsi loppuvuosinaan elokuvastudiossa Kuhmoisiin. Elokuvapäivillä katselemme elokuvia, keskustelemme niistä, elokuvanäyttelemisestä, elokuvan keinoista jne. Teemme retkiä mm. kesäteatteria katsomaan ja toivottavasti Mikko Niskasen studioon. Tietysti myös on leppoisaa yhdessäoloa, ja Kopolassa aina takaamme kuulemisen, eli induktiosilmukajärjestelmät ja kirjoitustulkkaukset ovat käytössä.

Päivien koko ohjelman täysihoitoon mahtuu 25 osallistujaa, mutta päiville voi osallistua myös päiväkävijänä. Katso ilmoitusta toisaalla lehdessä.

Päivät liittyvät Kuhmoisten Kuhtuu-viikkoon, jolloin Kuhmoisissa on paljon muutakin tapahtumaa. Jos niille aikoo osallistua, Kopolassa-olopäiviä voi mainiosti lisätä elokuvapäiviin.

Muita yhteistyössä Kuhmoisten järjestöjen kanssa on Kopolassa lokakuussa järjestettävä Kekri-, kuhmoislaisittain Köyry-markkinat ja Kekri-viikonloppu. Niistä enemmän sitten loppukesästä.

Oletko kiinnostunut elokuvista, elokuvailmaisesta tai suomalaisesta elokuvasta?

Lähde keski-suomalaiseen järvimaisemaan kauniiseen Kuhmoisiin, Kuuloliiton Kopolan kurssikeskukseen katselemaan elokuvia ja keskustelemaan elokuvista tai muuten vain viihtymään!

KOPOLAN ELOKUVAPÄIVÄT ti 5.7.- pe 8.7. 2016

ja päivien nimiä ovat

RAUHA RENTOLA, HELLA WUOLIJOKI JA MIKKO NISKANEN.

Voit osallistua päivien koko ohjelmaan täysihoidolla, joka sisältää majoituksen 2 hengen huoneessa, ateriat ja viikon ohjelman (hintaa 250 e/hlö) tai yhtenä päivänä (täysihoitopäivä 45 e/hlö, sis. ateriat ja ohjelman; päiväkävijä ilman täysihoittoa 25,- /hlö, sis. päivän ohjelman).

Katselemme videoelokuvia ja keskustelemme elokuvista, näyttelijäsuorituksista, elokuvan kielestä, käymme Kuhmoisten elokuvateatterissa "oikeasti elokuvissa", teemme retkiä, ja tietysti on paljon leppoisa yhdessäoloa elokuvan tiimoilla.

Ohjelma ja ohjelmasuorittajat tarkentuvat kevään aikana.

Päivät järjestävät Kopolan Kannatusyhdistys ry yhteistyössä Kuhmoisten järjestöjen kanssa.

Ilmoittautuminen Kopolaan 22.6.2016 mennessä.

PL 11, 17801 KUHMOINEN

Velisjärventie 50, 17800 KUHMOINEN

03-552 2111, 040 7703803

Sähköposti: satu.laitinen@kuuloliitto.fi

**Keskustele
luottamuksellisesti
kirjoittaen**

Viittomakielisille,
kirjoittaen kommunikoiville
ja omaisille

Tekstiviestit 050 575 2266
Chat <http://aidtools.com/auttavalinja/>
Sähköposti auttavalinja.paivystys@gmail.com

RAY tukee toimintaamme

Päivystysajat
ma, ke, pe
klo 19 - 22

Lounais-Suomen kuulopiirin virkistyspäivä

Lauantaina 11.6.2016

klo 9.30 - 17

kylpylähotelli Yyterissä,
Sipintie 1, Pori.

Vietämme ensimmäistä kertaa virkistyspäiväämme rannikolla, upeissa, vähän erilaisissa maisemissa. Taustalla näet hiekkadyynit ja rannalla voit kastella varpaasi meriveteen. Ulkona meren rannalla ja sisällä kylpylässä järjestettyjen touhujen lisäksi tutustumme myös lähiympäristön nähtävyyksiin.

Päivän hinta on 29 e ja sisältää ohjelman lisäksi lounaan monipuolisesta noutopöydästä, tulokahvit suolaisen ja lähtökahvit makean kera. Alle 4-vuotiaat lapset veloituksetta ja 4-14 -vuotiaat puoleen hintaan. Kylpylä Merenneidon käyttäjät maksavat suoraan kylpylään 12 e (lapset 4-14 v. 6 e).

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin viimeistään pe 6.5.2016 Kaisa Saarelle, kasari3@gmail.com, puh. 040 842 8131, yhteys vain tekstiviestillä.

**Huonokuuloisten aikuisten ja läheisten
virkistyslomat 2016 yhteistyössä
Hyvinvointilomat ry:n kanssa**

30.5.- 4.6.2016 Hotelli Kajaani, Onnelantie 1, Kajaani

5.9. - 10.9.2016 Hotelli Ylläsjärvi, Hotellintie 6, Ylläsjärvi

Viimeinen hakupäivä: 3 kuukautta ennen loman alkua

Omapastuuosuus: 20 €/hlö/vrk (yht.100 €/hlö)

Lomateema: Huonokuuloisten aikuisten ja läheisten virkistysloma. Haku on avoin kaikille huonokuuloisille ja heidän läheisilleen ympäri Suomea.

Loman sisältö: täysihoito, majoitus 2hh huoneessa, lomaohjaus

Järjestäjä: Hyvinvointilomat ry, www.hyvinvointilomat.fi

Lomajakson sisältö: asiaa kuulosta, virkistystä ja ulkoilua. Hotellit tarjoavat monipuolista ohjelmaa loman aikana. Loma alkaa tulopäivän lounaalla ja päättyy lähtöpäivän aamupalaan. Lomalle osallistuvan tulee selviytyä lomalla itsenäisesti tai oman avustavan henkilön kanssa. Matkakuluista ja erillisistä palveluista lomalaiset vastaavat itse.

Loman tavoite: tavoitteena on, että lomalaiset tapaavat toisia samassa tilanteessa olevia sekä saavat vertaisseuran kautta voimavaroja arkeen. Lomalla on mahdollisuus osallistua ohjattuihin toimintatuokioihin oman jaksamisen ja toimintakyvyn mukaisesti.

Lomalle hakeminen: jokaisen loman hakija tulee täyttää lomahakemus huolellisesti, koska puutteellisesti täytettyjä hakemuksia ei käsitellä. Avio-/avoparia kohden riittää 1 hakemus, jos lomaa anotaan yhdessä samalle loma-ajankohdalle.

Tuetun loman voi saada joka toinen vuosi. Hyvinvointilomat ilmoittaa valituille kirjeitse. Hakemuksia ei palauteta. Peruutukset myönnetystä lomatuesta on tehtävä henkilökohtaisesti lomajärjestöön.

Lisätietoja ja hakemuslomakkeita saa kuntoutussihteereiltä: Tiina-Maija Leinonen, p. 0400 168 164, tiina-maija.leinonen@kuuloliitto.fi, Johanna Leinonen, 044 346 9539, johanna.leinonen@kuuloliitto.fi ja Päivi Väänänen, p. 0400 394 135, paivi.vaananen@kuuloliitto.fi. Hakulomakkeita saa myös Oulun ja Lapin piirien paikallisyhdistyksiltä.

Hakulomakkeen voi täyttää myös netissä: <http://www.hyvinvointilomat.fi/>

Hakemuksen palautus:

Hotelli Kajaani: Kuuloliitto, Tiina-Maija Leinonen, Isokatu 47, 90100 Oulu

Hotelli Ylläsrinne: Kuuloliitto, Päivi Väänänen, Eliisanpolku 4, 96600 Rovaniemi

tai suoraan lomajärjestölle: Hyvinvointilomat ry, Haapaniemenkatu 14, 00530 Helsinki

**Tuetut lomat huonokuuloisille aikuisille ja heidän
läheisille vuonna 2016**

**Teema: Voimaa vertaisuudesta – I
oma omatoimisille aikuisille**

Lomapaikat ja – ajat:

Härmän Kuntokeskus, Ylihärmä, 2.-7.10.2016

Sport & Spa Hotel Vesileppis, Leppävirta, 2.-7.10.2016

Imatran Kylpylä, Imatra, 25.-30.9.2016

Yyterin Kylpylähotelli, Pori, 2.-7.10.2016

Kylpylähotelli Rauhalahdi, Kuopio, 2.-7.10.2016

Viimeinen hakupäivä: 3 kk ennen loman alkua

Omapastuuosuudet: Loman omapastuuosuus on 20 €/hlö/vrk

Lomateema: Voimaa Vertaisuudesta – lomat huonokuuloisille aikuisille ja läheisille

Järjestäjä: Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry (MTLH ry)

Loman sisältö: Lomaan sisältyy täysihoito, majoitus kahden hengen huoneessa, lomapaikan allasosaston ja kuntosalin käyttö, yleinen vapaa-ajan ohjelma ja ryhmän ohjelmaa kuuloteemaan liittyen. Loma alkaa tulopäivän päivällisellä ja päättyy lähtöpäivän lounaaseen. Matkakuluista lomalaiset vastaavat itse. Lomalle osallistuvan tulee selviytyä lomalla itsenäisesti tai oman avustavan henkilön kanssa.

Loman tavoite: tavoitteena on, että lomalaiset tapaavat toisia samassa tilanteessa olevia sekä saavat vertaisseuran kautta voimavaroja arkeen. Lomalla on mahdollisuus osallistua ohjattuihin toimintatuokioihin oman jaksamisen ja toimintakyvyn mukaisesti.

Hakeminen lomalle: Jokainen lomatuen hakija täyttää henkilökohtaisesti lomajärjestön lomatukihakemuksen. Avio-/avoparia kohden riittää 1 hakemus, jos lomaa anotaan yhdessä samalle loma-ajankohdalle.

Hakemus täytetään huolellisesti, koska puutteellisesti täytettyjä hakemuksia ei käsitellä. Hakemukseen on merkittävä sille varattuun kohtaan tieto järjestöstä, jonka varaamaa lomajaksoa anotaan "Kuuloliitto/Aluetyö". Lomatuen hakeminen ei edellytä Kuuloliiton/paikallisyhdistyksen jäsenyyttä.

Tuetun loman voi saada vain kahden kalenterivuoden välein. Lomaviikolle voi osallistua myös omakustanteisesti. Myönteisistä lomatukipäätöksistä ilmoitetaan lomatuen saajalle noin 2 kk ennen loman alkamispäivää. Hakemuksia ei palauteta. Peruutukset myönnetystä lomatuesta on tehtävä henkilökohtaisesti lomajärjestöön.

Lisätietoja ja hakemuslomakkeita saa kuntoutussihteereiltä Maria Timonen (Leppävirta, Kuopio) p. 0400 903 407 maria.timonen@kuuloliitto.fi, Tuija Vuori (Pori, Ylihärmä) p. 0400 802 668 tuija.vuori@kuuloliitto.fi ja Riitta Pulkkinen (Imatra) p. 0400 750 566 riitta.pulkkinen@kuuloliitto.fi, sekä MTLH ry:stä p. 010 2193 464, p. 040 455 7067 klo 9-13, verkkosivuilla <http://www.mtlh.fi> on tulostettava hakulomake, jonka voi täyttää myös sähköisenä netissä.

Hakemukset palautetaan osoitteella:

Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry,
Mannerheimintie 31 B 20, 00250 HELSINKI

RISTIKON 6/2015 RATKAISU

SPAR TAAS ARVO
 HAUTOVA UTAREET
 ANAS LIRI KISS
 MERANO ILLUSIA
 ERITOTEN TIAT
 T B EKAT L
 MAAVERSO UPEUS
 IVAILUT NOUSEE
 SASI KISÄLLI P
 S ISAK SILITÄ
 HITIBIISI ANUT
 A I A M
 VIROTA RIHKAMA
 EVÄS LEVI OMAT
 SAKARA ETUKENO
 ISÄT SATA ORAS

Palautelomake poistuu

Kuuloviestin toimitusneuvosto teki syksyllä 2015 päätöksen, että palautteen keräämisestä nykymuodossa luovutaan. Lomakkeilla saatua informaatiota on ollut vaikeaa hyödyntää lehden kehittämisessä. Jatkossa selvitämme lukijoidemme näkemyksiä säännöllisesti tehtävällä tutkimuksella. Palautetta on edelleen mahdollista antaa jatkuvasti verkossa osoitteessa: www.kuuloliitto.fi -> Kuuloviesti -> Anna palautetta. Toimituksen yhteystiedot löytyvät lehden sisäkannesta. Jatkossa emme arvo palautteiden antaneiden kesken lehtilahjakortteja.

Kuuloviestin 6/2015 palautearvonnassa lehtitilaukshortin voitti **Anja Tilli** Karkkilasta.

Tulkki

YAMK

Korkeakoulujen yhteishaku 16.3.-6.4.2016

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on valttikortti tulkin tulevaisuuteen. Diakin & Humakin yhteinen monimuoto-koulutus kevään yhteishaussa.

www.humak.fi | www.diak.fi

Kuulolaiteparistokauppa.fi

– asiantuntijasi kuulolaiteparistoissa!

- ✓ **Nopea toimitus!**
3-4 päivää.
- ✓ **30 päivän avokauppa/**
vaihto-oikeus!
- ✓ **Ei laskutusmaksua!**
- ✓ **Toimituskulut 1,95 €**

Sähköposti:
info@kuulolaiteparistokauppa.fi
www.kuulolaiteparistokauppa.fi

TILAA NÄIN: Täytä tämän sivun lomake. Leikkaa se irti ja postita. Et tarvitse kirjekuorta.
Voi tehdä tilauksen myös sivulla www.kuulolaiteparistokauppa.fi

1 Ilmoita montako pakkausta kutakin mallia haluat tilata. Hinnat sisältävät alv:n.
(1 pakkaus = 6 paristoa)

Malli: A10
Värikoodi: keltainen
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A312
Värikoodi: ruskea
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A13
Värikoodi: oranssi
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A675
Värikoodi: sininen
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A675P
(implantti)
3,95 €
Lkm: ____ pakk

2 Täytä nimi, osoite ja henkilötunnus.

Henkilötunnus vaaditaan laskulla ostamiseen.

Jos tilaat sivustoltamme, valittavanasi on eri maksuvaihtoehtoja.

Henkilötunnus:

						-					
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

Nimi: _____ Puh. _____

Osoite: _____

Postinumero ja -toimipaikka: _____

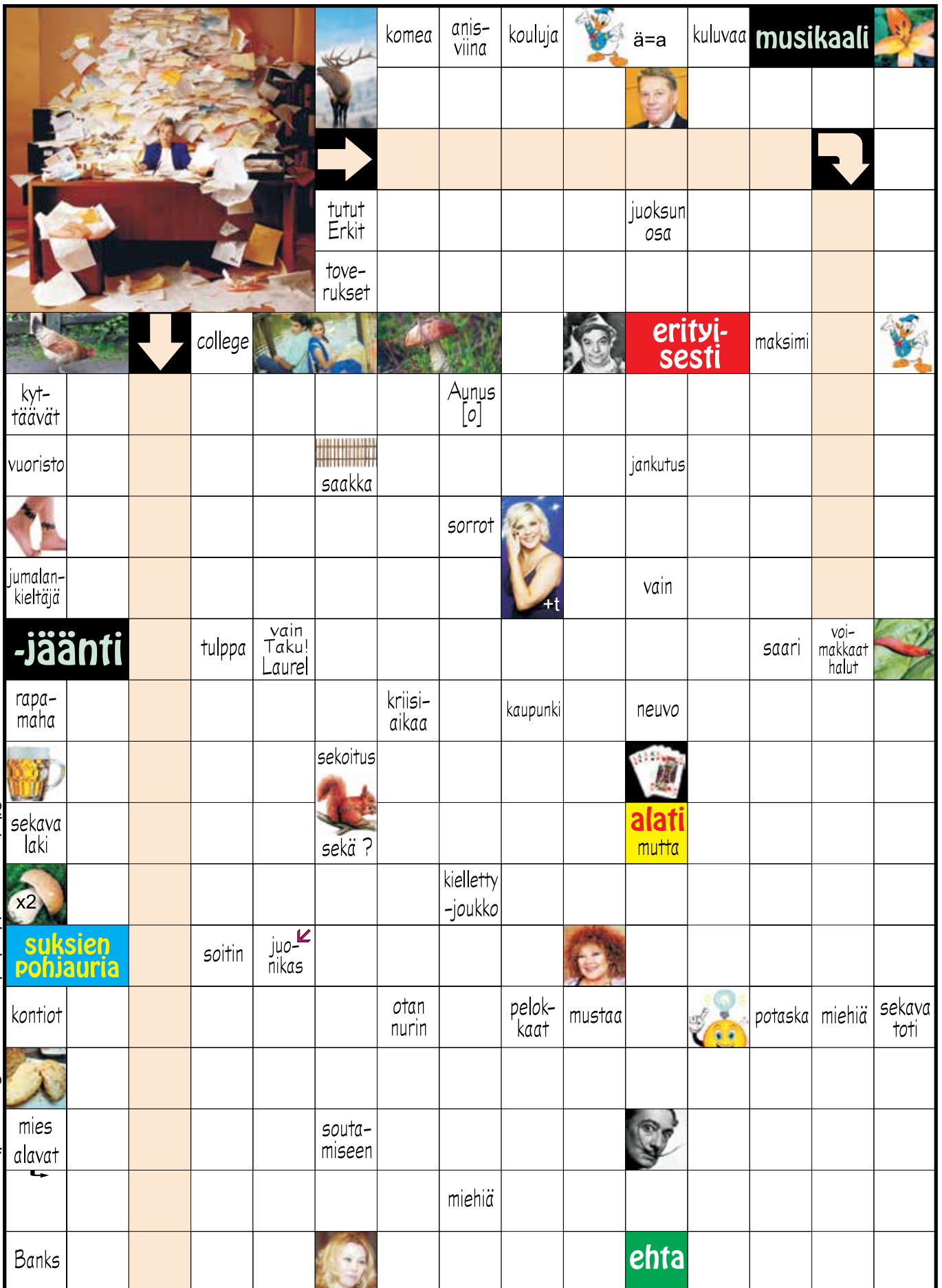
A PRIORITERT
PRIORITAIRE
IBRS/CCRI NO: 20444882

NE PAS AFFRANCHIR
NO STAMP REQUIRED

REPLY PAID/RÉSPONSE PAYÉE
SWEDEN/SUÈDE

Accessory Line International Sweden AB
SE-802 08 Gävle
Sweden

”Att lämna en hörselskadad persons behov obeaktade kan leda till att man bryter mot diskrimineringslagen.”

Ett år med diskrimineringslagen

Jag hade jobbat i nästan ett års tid vid Hörselvårdsförbundet när den dåvarande informationschefen bad mig skriva en ledare om likabehandling. För ett tag sedan bad vår nuvarande informationschef mig sätta ihop en ledare, och än en gång var temat likabehandling och jämställdhet. Denna gång emellertid inte med en avgränsning och infallsvinkel som korrelerar med längden på mitt arbetsförhållande utan med den tidrymd som den nya diskrimineringslagen hunnit vara i kraft.

I och med lagändringen överfördes diskrimineringslagens ministeriella innehavarsposition från inrikesministeriet till justitieministeriet. I december hann justitieministeriet, strax före diskrimineringslagens ettårsdag, publicera sin broschyr om den reviderade diskrimineringslagen. Väl värda att bekanta sig med är broschyren och de webbsidor som upprätthålls av justitieministeriet under ”yhdenvertaisuus.fi” eller ”equality.fi” (finns även svenskt material här trots att ingångsadressen är på finska eller engelska). Enligt ministeriets webbsidor är ”webbplatsen yhdenvertaisuus.fi avsedd som informations- och materialbank för personer och organisationer som är intresserade av likabehandling och icke-diskriminering.” Här hittas även information om vad man kan göra om man upplever sig ha blivit diskriminerad.

Man lyckades inte skapa en fullt ut så fin helhet av diskrimineringslagen som jag skulle ha önskat och ännu hoppades på när jag skrev min ledare 2009, exempelvis den definition av begreppet diskriminering med alla de givna undantagen är rätt svårtydbar, men det oaktat finns det också mycket gott i den nya lagen. I detta fall vill jag som ett exempel lyfta fram grundandet av Diskrimineringsombudsmannens byrå. Det var ett nöje för mig att få lyssna till den nuvarande diskrimineringsombudsmannen Kirsi Pimiä vid ett sammanträde som arrangerades inom Handikappforums påverkansnätverk i december i fjol. Det tydliga budskap hon framförde var att Diskrimineringsombudsmannens byrå önskar vara och i enlighet med lagen också är en s.k. rättsskyddsplats enligt principen om låga trösklar som det är lätt att ta kontakt med. Diskrimineringsombudsmannen uppmuntrade oss alla att ta kontakt.

Diskrimineringsombudsmannen ger rådgivning, anvisningar och ger stöd i utredningen

av misstankar om diskriminering. Vid sammanträdet före jul betonade Kirsi Pimiä vikten av att nå förlikning. Om man misstänker att man utsatts för diskriminering eller i övrigt osakligt bemötande är det också mitt råd att söka förlikning när jag tillfrågas. Till en början vore det önskvärt att överhuvudtaget utreda vad orsaken var till att det agerades så som det gjordes. Vid diskriminering är det faktiskt inte alltid en fråga om fördomar eller attityder utan också fråga om okunskap och tanklöshet, vilket jag tydligen nämnt även i min föregående kolumn. Ibland hittar man den enklaste lösningen redan i det att man vågar ta upp det som hänt på ett sakligt vis tillsammans med den andra parten. Att direkt komma med domstolshot är sällan en fruktbar lösning. Om det hela inte går att reda ut, eller om man själv inte vill börja med utredningar, kan man alltid kontakta Hörselförbundet eller mig för att få råd, ifall man misstänker att hörselhandikappet eller hörselskadan är orsak till diskrimineringen. Efter gemensamma överläggningar kan följande steg mycket väl vara att ta kontakt med Diskrimineringsombudsmannens byrå för att antingen få ytterligare anvisningar och råd eller lämna in en klagan.

Justitieministeriets ugnsfärska diskrimineringsbroshyr på svenska med namnet Diskrimineringslagen kan laddas ner på webbsidan: yhdenvertaisuus.fi och i tryckt version kostnadsfritt beställas på adressen: yhdenvertaisuus.om@om.fi. I broschyren har bland annasamlats exempel på olika befolkningsgruppers erfarenheter av diskriminering. Enligt ett exempel: ”En person med nedsatt hörsel kan inte följa diskussionen i en bullrig mötesmiljö och för honom eller henne ordnas inte möjlighet att använda en induktionsslinga.”

Det är bra att observera att det finns många situationer där det kan leda till att man bryter mot diskrimineringslagen om man lämnar en hörselskadad persons behov obeaktade.

PAMELA SARASMO
JURIST

Lauletaan Viittoen -kuoro

joht. Raija Lihr-Viikinniemi

Pidä Huolta

Kevyttä viihdemusiikkia

Lauantaina 16.4.2016 klo 13.00

Wellamo-opisto auditorio, Kirkkokatu 16 Lahti

Laulu ja säestys: Marika Hölttä

Juonto: Anne Vilkkö

Kirjoitustulkkaus Viittomakielentulkkaus
Induktiosilmukka

Myynnissä mukeja
ja sormiaakkoskasseja !

Arpajaiset !

Tervetuloa !

Liput 10 €

Liput ennakoon 040 549 7617/Virtala, lauletaan.viittoen@pp.phnet.fi
tai tuntia ennen ovelta

Järjestää: Lauletaan Viittoen ry www.lauletaanviittoenry.fi sekä Wellamo-opisto www.wellamo-opisto.fi